

Artikkeli

”Ei meidän tarvitse huutaa toisillemme päin naamaa”

Blokkaaminen poliittisen ja yhteiskunnallisen keskustelun jännitteenä

Tarkastelen tässä artikkelissa blokkaamisen asemaa sosiaalisessa mediassa käytävissä poliittisissa keskusteluissa. Blokkaaminen tarkoittaa toisen käyttäjän estämistä: blokkaajan päivitykset tai kommentit eivät tällöin näy blokatuksi tullee. Sosiaalisen median merkitystä nykdemokratialle on pohdittu niin Suomessa kuin muissakin Pohjoismaissa kuluneen 10 vuoden aikana runsaasti. Nimenomaisesti blokkauksiin kohdistuvaa tutkimusta on kuitenkin tehty niukasti. Suomenkielisestä Twitteristä kokoamani 225 twiitin aineiston mukaan poliitikkojen ja yhteiskunnallisten vaikuttajien tekemä blokkaaminen on yleistä. 95 vastaajaa mainitsi vähintään yhden blokkaajan nimeltä, useimmin blokkaajiksi nimettiin Mikael Jungner ja Ville Niinistö. Aineisto on analysoitu ohjelmistoavusteisen sisällönanalyysin menetelmillä. Tutkimusta on jatkettu Jungnerin ja Niinistön haastattelulla. Yhteenvedon todetaan, että blokkaaminen on julkisen keskustelun näkökulmasta kasvava ongelma. Teoreettisena kehyksenä julkisuuden tarkastelussa nojaututaan Jürgen Habermasin kommunikatiivisen toiminnan teoriaan ja erityisesti deliberatiivisuus-käsitteeseen.

AVAINSANAT: Blokkaaminen, sosiaalinen media, julkisuus, politiikka, deliberatiivisuus

Sosiaalisen median yleistä asemaa yhteiskuntapoliittisissa keskusteluissa on pohdittu niin Suomessa kuin muissakin Pohjoismaissa kuluneen 10 vuoden aikana runsaasti. Tässä artikkelissa vertaan Suomen tilannetta pääosin Pohjoismaihin. Artikkelissa tarkastellaan yhtä spesifiä ilmiötä: suomalaisten poliitikkojen ja yhteiskunnallisten vaikuttajien sosiaalisessa mediassa omille tileilleen tai profiileilleen asettamia estoja tai – kuten niitä vakiintuneen käsitteistön mukaisesti yleensä nykyään kutsutaan – muiden käyttäjien blokkauksia. Blokkaamalla suljetaan pois jonkun toisen sosiaalisen median käyttäjän mahdollisuus nähdä ja osallistua blokkaajan käyttäjätillillä käytävään keskusteluun sekä estetään näkemästä niitä viestejä, joita blokkaaja

ylipäättään sovelluksen sisällä kirjoittaa. Kartoitettavia selvityksiä blokkaamisen yleisyydestä sosiaalisessa mediassa on jonkin verran¹, mutta blokkausten asemaan poliittisessa keskustelussa kohdistuvaa tutkimusta on tehty niukasti tai se on ollut lähinnä joidenkin tutkimusten sivujuonne. Blokkaamista on pidetty esimerkiksi yhdysvaltalaisessa lehdistössä yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistumisen näkökulmasta kasvavana ongelmana: presidentti Trumpin tapaa blokata viralliselta Twitter-tililtään poliittisiksi vastustajiksi katsomiaan henkilöitä pidetään perustuslain vastaisena, koska julkishallinnollisten sosiaalisen median areenoiden katsomaan olevan yhdysvaltalaisen ”free speech” -periaatteen mukaisia avoimia julkisia tiloja, joilla kansalaisten puheoikeutta ei saa rajata (ks. myös Carlsson & Weibull 2018).²

Tutkimuskysymykseni on kaksiosainen. Ensinnäkin, 1) millainen ilmiö poliitikkojen ja yhteiskunnallisten vaikuttajien tekemä blokkaaminen Suomessa on? Tämä pääkysymys pitää sisällään alakysymyksiä, jotka ovat muotoutuneet hankkeen edetessä. Onko blokkaaminen esimerkiksi toimintaperiaate, jota jotkin puolueet, yhteisöt tai henkilöt ovat alttiita tekemään sosiaalisessa mediassa muita herkemmin, vai jakautuvatko blokkaamisen käytänteet ja blokattujen määrät tasaisesti puolueesta ja henkilöstä toiseen? Kiinnostavaa myös on, poikkeavatko poliittisen puheen kannalta keskeisimmät sovellukset – Facebook ja Twitter – blokkaamisen suhteen toisistaan? Toinen tutkimuskysymykseni on, 2) miksi blokkauksia tehdään? Lähtökohtaisesti sosiaalisessa mediassa pyritään yleensä mahdollisimman suuriin seuraajamääriin ja yhteiskunnallisesti vaikuttavassa asemassa olevan näkökulmasta tämän voisi olettaa olevan vielä tavallista käyttäjää tavoitehakuisempaa. Kun blokkaamisia tehdään, sillä lienee vahvat perustellut poliittiset tai henkilökohtaiset syynsä, joita tunnetaan toistaiseksi huonosti.

Pohjoismaisia tutkimuksia politiikasta sosiaalisessa mediassa

Pohjoismaalaisten poliitikkojen sosiaalisen median käyttöä on tutkittu eurooppalaisella mittapuulla tarkasteltuna suhteellisen paljon.³ Yksi aktiivisimmista tutkijoista on ollut Anders Olof Larsson kollegoineen. Esimerkiksi Larsson ja Kalsnes (2014) tarkastelivat norjalaisten ja ruotsalaisten parlamentaarikkojen yleisiä sosiaalisen median käyttötapoja (ks. myös Larson 2013). Tilastollispainotteinen tutkimus edellytti, kuten kirjoittajat toteavat, uudentyypisten kvantitatiivisten metodien kehittelyä, joka on ollut myös monien muiden vastaavien tutkimusten tavoitteena. Larsson ja Skogerbo (2016) analysoivat sähköpostikyselyn avulla sosiaalisen median asemaa norjalaisessa lähidemokratiassa. Lähidemokratiatutkimuksen vastapainoksi Larsson ja Ihlen (2015) keskittyivät norjalaisten puoluejohtajien Twitterin käyttöön vuoden 2013 valtiopäivävaalien kampanjoinnissa.

Larssonin vetämien hankkeiden lisäksi merkittäviä ovat olleet esimerkiksi Ruotsissa Bo Nilssonin ja Eric Carlssonin (2013) sekä Suomessa Eliisa Vainikan ja Jukka Huhtamäen (2015) tutkimukset. Nilssonin ja Carlssonin haastattelututkimus keskittyi sosiaaliseen mediaan osana yhteisöllisen demokratian teknologisia jännitteitä; sosiaalisen median hallinta asettaa poliitikot uudelleenlaiseen kilpailutilanteeseen ja mahdollistaa esimerkiksi populististen agendojen julkisuuteen nousemisen entistä helpommin. Vainikan ja Huh-

tamäen poliittisen viestinnän sisäpiirejä tarkastellut tutkimus on sekin otteeltaan tiukasti kiinni kansallisessa ympäristössään. Tutkimuksen keskiössä on, miten poliitikot ja heidän lähiverkostonsa verkostoituvat Twitterissä ja muodostavat keskenään eräänlaisen sosiaalisen median eliitin (Vainikka & Huhtamäki 2015, 164–165). Esimerkiksi Ilkka Koirasen, Arttu Saarisen ja Ari Koivulan (2016) tutkimus kertoo puolestaan siitä, miten nykyään Twitterin avulla voidaan tarkastella jonkin yksittäisen puolueen yhteiskunnallisen aseman muutoksia.

Suomessa on vastikään ilmestynyt Pekka Isotaluksen, Jari Jussilan ja Janne Matikaisen toimittama *Twitter viestintänä* (2018), joka sisältää viisi nimenomaan sosiaalisen median ja politiikan välistä suhdetta analysoivaa artikkelia ja tuo samalla suomalaisen tutkimuksen pohjoismaisen tutkimuksen eturintamaan. Joiltain osin tuorein tutkimus jatkaa jo aiemmin tarkasteltuja teemoja, kuten esimerkiksi eliittiverkostojen muodostumista (Ruoho & Kuusipalo 2018), mutta *Twitter viestintänä* keskittyy myös suomalaisittain tuoreisiin teemoihin, kuten aihetunnisteiden (*hashtag*) merkitykseen (Marttila 2018) ja live-twiittaamiseen (Isotalus & Paatelainen 2018). Esimerkiksi Mari Marttilan (2018, 67–70) artikkelissa edetään selkeästi myös teoreettisessa kehittälyssä; aihetunnistetutkimuksessa olennaista on, miten poliitikot niitä käyttävät ja millaista ”poliittinen edustaminen” aihetunnisteiden avulla toteutettuna on.

Tehdyt tutkimukset ovat Pohjoismaissa ajoittuneet yleensä vaalikampanjoiden yhteyteen, joko paikallisiin tai valtakunnallisiin (Marttila 2018, 70–71; Larson & Moe 2013). Tämä näkyy hyvin myös tuoreimmassa tutkimuksessa (ks. esim. Isotalus & Paatelainen 2018, 96). Kuten Jarmo Rinne (2011, 63–66) on tuonut esille, sosiaalinen media on nykyään vaalikampanjoiden keskeisimpiä työkaluja (ks. myös Marttila ym. 2016). Toisaalta esimerkiksi Kim Strandberg (2013) on juuri Suomen osalta todennut, että sosiaalinen media ei ole esimerkiksi äänestyskäyttäytymisen näkökulmasta ollut mikään vallankumous. Vaikka Twitter ja Facebook mahdollistavat poliitikolle uudentyyppisen yhteisöllisen kanssakäymisen äänestäjäkuntansa kanssa ja vaikka niiden ympärille muodostuu, kuten Rinne (2008, 78–79) ilmaisee, aktiivista poliittista parveilua (*swarming*) ja ”uusia poliittisia pelitiloja”, on poliitikkojen sosiaalisen median käyttö vuorovaikutuksen peruskäytänteiltään edelleen pohjimmiltaan poliittista puhetta. Pohjoismaisissa tutkimuksissa tuodaan toistuvasti esille se, että uudet sovellukset, sivustot tai teknologia eivät muuta politiikan tekemisen peruslähtökohtia: poliittisten argumenttien esittämistä, tukemista ja vastustamista. Monelta osin tuorein tutkimus päinvastoin vahvistaa käsitystä siitä, että uusimmankin teknologian sisällöt nojaavat poliittisesti tarkoitukseenmukaiseen tarinankerrontaan ja melko perinteiseen ajatukseen viestinnällä vaikuttamisesta (Kaasik-Krogerus 2018).

Poliittiseen keskusteluun osallistaminen

Sosiaalisen median asemaa poliittisessa debatoinnissa voidaan lähestyä Nico Carpentierin (2011) *Media and Participation* -teoksen vanavedessä minimaalisen ja maksimaalisen osallistamisen käsiteparin kautta (ks. myös Carpentier ym. 2013). Jaottelu näkyy

esimerkiksi Häyhtiön ja Rinteen (2007) tutkimuksen kaltaisissa, teknologialähtöistä ”osallistavaa hallintokulttuuria” tarkastelevissa artikkeleissa hyvin (ks. Häyhtiö & Rinne 2007, 26–27; Syväjärvi & Kaurahalme 2010, 342–343). Lähtökohtaisesti sosiaalista mediaa voidaan pitää hyvin osallistavana: poliitikko, joka avaa jonkin poliittisen keskustelun esimerkiksi Twitterissä, suo hänen tiliään seuraaville helpon ja ainakin ensisilmäyksellä aidon vuorovaikutteisen kanavan ja mahdollisuuden osallistua yhteiskunnallisista asioista keskustelemiseen. (Marttila ym. 2016.)

Osallistamisen ja osallistavan hallintokulttuurin kannalta keskeistä on, että Twitterissä tai Facebookissa ei ole toimittajien kaltaisia keskustelun säätelijöitä tai portinvarijoita (Rinne 2011, 67), jotka antaisivat aikaa tai palstatilaa kenenkään yhteiskunnallisen statuksen tai poliittisen aseman perusteella. Mikäli poliitikko itse tilinsä moderaattorina sallii ja esimerkiksi aihetunnisteillaan sen mahdollistaa, etenkin Twitterissä kuka tahansa pystyy löytämään hänen avaamansa keskustelun ja osallistumaan siihen (Kekkonen 2018, 111; Koskela & Sihvonen 2018, 35–37). Kuten Nils Gustafsson (2012, 1112–1113) on ruotsalaisesta sosiaalisessa mediassa käytävästä poliittisesta keskustelusta todennut, Facebook ja Twitter lisäävät poliittiseen keskusteluun osallistumisen edellytyksiä ja voitaisiin ajatella, että sosiaalinen media onkin nykyään käytössä olevista politiikan teon areenoista se, jolla on maksimaalinen kyky osallistaa kansalaisia tasavertaiseen yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Osallistamisen ideaali on kuitenkin kyseenalaistettu monin tavoin. Esimerkiksi Twitter on Suomessa vahvan alueellistunut. Se yhdistää periaatteessa koko Suomen yhdeksi avoimeksi keskustelun areenaksi, mutta käytännössä ääntä käyttää ”urbanin pääkaupunkiseudun eliitti” ja muiden kaupunkikeskusten vaikuttajat (Vainikka & Huhtamäki 2015, 180). Ridell (2011) tuo laajassa tutkimuksessaan hyvin esille, miten Facebook on toisaalta käyttäjilleen kätevä keino seurata poliittisia keskusteluja (emt. 85–87), mutta on yhtäältä päivittäiseltä sisältövirraltaan ”piinallisen pinnallista” ja ”tyhjämpäiväisyyksien” seuraamista (emt. 124–125). Facebook-keskustelut rajautuvat myös tiukasti kaveripiirien sisälle, ja osallisiksi poliittisistakin keskusteluista pääsevät näin ollen vain ne, jotka kavereiksi hyväksytään (Ridell 2011, 51). Tähän Facebookin ominaispiirteeseen on etenkin populismitutkimuksissa kiinnitetty paljon huomiota (Engesser ym. 2017). Erilaisista arvopohjista käytävää keskustelua ei Facebookissa helposti synny, koska kaveripiirit muodostuvat jo valmiiksi samanmielisistä ihmisistä. Esille on tuotu sekin, että etenkin Facebookissa osallistavan keskustelun ideaali ei toteudu, koska poliittisen toimijan kaveripiirirajausten tavoitteena voi nimenomaisesti olla sen estäminen (Engesser ym. 2017, 1122).

Alueellisuuden, elitismien ja kaveripiirirajausten lisäksi neljäs sosiaalisen median asemaa demokraattisen keskustelun areenana nakertava tekijä on Enlin ja Skogerbø (2013) mukaan politiikan personifioituminen. Kuten kirjoittajat toteavat (Enli & Skogerbø 2013, 757–758), Facebookin ja Twitterin kaltaiset sovellukset näyttävät vahvistavan puolueiden ja poliitikkojen imagon merkitystä. Aivan viime aikoina etenkin Instagramin aseman vahvistuminen yli miljoonaan suomalaiseen päivittäiseen käyttäjään mitä ilmeisimmin lisää entisestään poliitikon ilmeen ja imagon merkitystä poliittisella uralla – niin selfie- kuin esimerkiksi miljöökuvienkin näkökulmasta.⁴ Poliittinen

keskustelu keskittyy näin varsinaisten poliittisten teemojen sijasta esimerkiksi poliitikan tekijöiden harrastuksiin ja vapaa-aikaan sekä ”minäkuvien” (Ridell 2011, 159) esille nostamiin henkilöpiirteisiin, kuten sukupuoleen, ikään tai esimerkiksi etniseen taustaan. Kaikkiaan havainnollistuksia siitä, kuinka sosiaalinen media tarjoaa, Carpentierin jaottelua seuraten, ennemminkin vain näennäisen kuin todellisen osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuden, on esitetty runsaasti (ks. esim. Nikkanen 2012; Papacharissi 2015). Sosiaalisen median osallistamisen potentiaali on poliittisten keskustelujen ja ideologioiden arjessa osoittautunut haavoittuvaksi: poliittista suosiota taakseen saavat helposti teemat, jotka ovat alueellisten eliittiverkostojen tukemia, suljetuissa kaveripiireissä kehiteltyjä ja suosiossa olevien tahojen esittämiä.

Kommunikatiivinen toiminta sosiaalisessa mediassa

Keskustelu sosiaalisen median mahdollisesta poliittisesta osallistavuudesta on johdattanut monet tutkijat Jürgen Habermasin (1984; 1994; 2004; 2006) klassikkoteosten ja julkisuusteorian ääreen. Sosiaalisen median ja habermasilaisen julkisuusteorian keskinäisiin yhtymäkohtiin suhtaudutaan usein kriittisesti (ks. Kruse, Norris & Flinchum 2018) mutta etenkin Peter Dahlgrenin (2005; 2006) deliberaatioon paneutunut tutkimus näyttää tarjonneen 2010-luvun sosiaalisen median tutkimuksille keskeisiä käsitteellisiä avauksia.⁵ Esimerkiksi Batorskin ja Grzywinskan (2018) tutkimus keskittyy Facebookin deliberatiivisuuteen, Iosifidoksen (2011) deliberatiivisuuden toteutumiseen yleisesti sosiaalisen median sovelluksissa, Loader ja Mercea (2011) puolestaan arvioivat digitaalisen demokratian (*digital democracy*) deliberatiivisuushanteen toteutumista sosiaalisen median areenoilla. Sosiaalisen median poliittisen osallistavuuden kannalta keskeistä näyttääkin olevan, kuinka hyvin etenkin Twitter tai Facebook onnistuvat olemaan deliberatiivisia; tarjoamaan habermasilaiselle ajattelulle ominaisen, yhteisymmärrykseen ja konsensukseen tähtäävän ”pohdiskelevan keskustelun areenan” (Mouffe 2009, 18; Syväjärvi & Kaurahalmel 2010, 342).

Suoraan Habermasiin ankkuroituneita ja nimenomaan pohjoismaisten demokratioiden ja sosiaalisen median jännitteitä käsitteleviä kirjoittajia on esimerkiksi edellä mainittujen Enlin ja Skogerbøen (2013) lisäksi ollut etenkin Mads Sørensen (2016). Sørensen keskittyy tutkimuksessaan Tanskaan ja maan parlamentaarikkojen käymiin poliittisiin keskusteluihin Facebookissa ja toteaa osuvasti, että vaikka Habermasiin nojautuvia käsitteellisiä avauksia sosiaalisen median deliberatiivisesta luonteesta on paljon, varsinaisia aineistopohjaisia tutkimuksia on niukalti (Sørensen 2016, 665–666). Sørensen päätyy tutkimuksessaan siihen, että tanskalaisessa poliittisessä ympäristössä sosiaalinen media näyttää toimivan – ainakin joltain osin – aitona deliberatiivisen keskustelun areenana: keskusteluja käydään ja niiden katsotaan olevan poliittista yhteisymmärrystä parantavia (Sørensen 2016, 679–680). Toisaalta Sørensen tuo näkyville myös deliberatiivisuuden selkeän vastapainon: esimerkiksi parlamentaarikko Søren Espersen ilmoitti marraskuussa 2014 vetäytyvänsä kokonaan Facebookista itseensä ja perheeseensä kohdistuneiden uhkausten seurauksena (Sørensen 2016, 682). Sosiaalisen median sääte-

lemätön julkisuus on herkästi polarisoituvaa tai, kuten Mouffe (2009, 30) sitä kutsuu, vihamielisen ja vastakkainasetteluhakuisen ”antagonistista” luonteeltaan.

Siinä missä Sørensenin huomio on suurelta osin deliberatiivisuudessa ja habermasilaisessa tavassa ymmärtää julkisuutta, José van Dijck (2012) on pureutunut sosiaalisen median sovellusten edellytyksiin toimia ylipäättään demokraattisen tai deliberatiivisen keskustelun areenoina. Kuten van Dijck (2012, 161–162) tuo esille, julkiset, yksityiset, yhteisölliset ja liiketoiminnalliset intressit sekoittuvat sosiaalisen median sovelluksissa keskenään ja muodostavat kokonaan uudentyyppisiä, sosiaalista yhteenkuuluvuutta painottavia ja yhteisöllistä keskustelua mahdollistavia alustoja (ks. myös Matikainen & Villi 2018, 196). On lähtökohtaisesti kyseenalaista, kuinka yhteisymmärryksen pyrkiviä (Habermas 1994, 69–70) tai aidon kommunikatiivisia (Habermas 1994, 91–92) ympäristöjä sosiaalisen median sovellukset poliittisessa arkikäytännössä ovat. Keskustelut tapahtuvat algoritmien ohjaamalla alustoilla, joille on ominaista paitsi digitaalisten markkinavoimien läsnäolo, myös sosiaaliselle medialle tyypillinen pirstaleisuus.⁶ Keskusteluja käydään samanaikaisesti, keskenään risteävin tavoin ja niitä ohjailtavat ennemminkin ”peukuttamiseen” (Facebook) tai ”tykkäämiseen” (Twitter) liittyvät kaveriverkostojen koheesiotekijät kuin esimerkiksi huolellisen puntaroinnin, poliittisen rationaalisuuden tai johdonmukaisuuden kaltaiset viestinnän maksiimit (Kangas 1989, 18–23, 33–39).

Habermas on itse käsitellyt vuonna 2006 *Communication Theory* -lehdessä julkaisemassaan artikkelissa deliberatiivisuutta, julkisuutta ja politiikkaa ”itsesäädelyssä mediassa” tavalla, jota voi pitää hänen kommunikatiivisen toiminnan teoriansa monisäikeisyyttä vasten perin suoraviivaisena. Habermas (2006, 416) jaottelee artikkelissaan itsesäädelyn median toimijat aluksi perinteisesti toimittajiin ja poliitikkoihin, mutta jatkaa tämän jälkeen monisyisempään ja konkreettisempaan erittelyyn: keskeisiä toimijoita ovat ainakin edunvalvojat (*lobbyist*), puolestapuhujat (*advocates*), asiantuntijat (*experts*), moraalinvartijat (*moral entrepreneurs*) ja älymystö (*intellectuals*). Habermas (2016, 416) käyttää keskustelun areenoista yleistermiä virtuaalinen näyttämö (*virtual stage*) eikä viittaa tällä mihinkään sovelluksiin, mutta Habermasin (2016, 417–418) jäsenitys esimerkiksi poliittisten kysymysten legitimaatioprosesseista (ks. myös Häyhtiö & Rinne 2007, 26) kuvailee hyvin juuri Facebookin ja Twitterin kaltaisia sovelluksia. Habermas (2016, 417) tiivistää julkisen keskustelun osallistujien intressien keskinäisen dynamiikan seuraavasti:

Media professionals produce an elite discourse, fed by actors who struggle for access to and influence on the media. Those actors enter the stage from three points: Politicians and political parties start from the center of the political system; lobbyists and special interest groups come from the vantage point of the functional systems and status groups they represent; and advocates, public interest groups, churches, intellectuals, and moral entrepreneurs come from backgrounds in civil society.

Käytännössä kaikki Habermasin sitaatissa mainitsemat toimijat on eriteltävissä esimerkiksi jokapäiväisestä suomalaisesta twitterjulkisuudesta suhteellisen selkeärajaisesti. Yliopistojen, seurakuntien, ajatushautomoiden, yhdistysten, aktivistiryhmien tai

vaikkapa ammattiliittojen edustajat ajavat itsensä tai eturyhmiensä asiaa ja pyrkivät virtuaalisten areenoiden mahdollistaman julkisuuden avulla legitimoimaan asemansa ja argumenttinsa. Osa julkisuuden keskustelijoista toimii selkeästi Habermasin (2006, 412–413) yhteistoiminnallisen deliberatiivisuuden periaatteiden mukaisesti, mutta kuten Habermas (2006, 414–415) itsekin toteaa, deliberatiivisuuden kritiikille löytyy paljon tutkimuspohjaisia perusteita. Joidenkin toimijoiden rooli on myös ratkaisevasti muuttumassa. Etenkin toimittajien rooli on perinteisen median ajoista muuttunut; portinvartijan sijasta voidaan puhua entistäkin painokkaammin keskustelun agendoja tuottavasta roolista (ks. Marttila ym. 2016, 120).

Habermasiin nojautuvaa sosiaalisen median toimijoiden analyysiä on tehty runsaasti niin kansainvälisesti kuin Suomessakin. Sosiaalisen median sovellukset ja niiden keskinäiset suhteet muuttuvat jatkuvasti, mutta suuri osa oivaltavista tutkimuksista on tehty Suomessakin jo ennen 2010-lukua ja täten ennen vaikkapa Instagramin perustamista.⁷ Esimerkiksi Häyhtiö ja Rinne (2007, 30) puhuivat jo yli 10 vuotta sitten sosiaalisen median luomista ”mikro-julkisuuksista”, jolloin ei ”...voida puhua yhtenäisestä suomalaisesta julkisuudesta, vaan erikokoisista, päällekkäisistä ja toisiinsa linkittyneistä julkisuuksista, joiden voidaan nähdä muodostavan tiloja ja paikkoja poliittisesti motivoitulle toiminnalle ja valtasuhteille.” Häyhtiön ja Rinteen artikkeli osuu aikaan, jolloin Twitter oli juuri perustettu ja oli Yhdysvalloissa nopeasti haastamassa Facebookin poliittisen keskustelun areenana.⁸ Poliittiset keskustelut olivat Häyhtiön ja Rinteen mukaan ajautumassa erilaisille, toisiinsa löyhästi kietoutuville areenoille, joilla keskustelutavat ja niitä koskevat pelisäännöt saattoivat olla hyvinkin ristiriitaisia. Esimerkiksi deliberatiivisuuden ymmärtäminen näiden mikro-julkisuuksien sisällä edellyttäisi paneutumista virtuaalisten keskusteluareenojen toimintamalleihin ja algoritmeihin sekä tutkimusta siitä, millaisia toimijoiden valtasuhteita ja -asetelmia näille areenoille muodostuu.

Häyhtiön ja Rinteen huutoon on myös vastattu. Hyvä esimerkki 10 vuoden aikana kehkeytyneestä tutkimuksesta on Helon ja Jalosen (2018) habermasilaiseen julkisuusteoriaan linkittyvä artikkeli, jossa kirjoittajat analysoivat Twitteriä samansuuntaisella logiikalla kuin tässä tutkimuksessa. Habermasin julkisen tilan (*public sphere*) deliberatiiviset ihanteet eivät ole Helon ja Jalosen (2018, 279) mukaan kadonneet mihinkään, mutta ne ovat entistä enemmän koetuksella. Helo ja Jalonen (2018, 280) tuovat hyvin esille, että sosiaalisessa mediassa toimitaan paitsi antagonistisesti (Mouffe 2009), myös tietoisesti vahingoittamishakuisesti, eikä ”sosiaalinen media välttämättä merkitse kommunikatiivisen toiminnan (vrt. Habermas 1984) voittoa”. Tutkimukseni voi katsoa refleктоivan hyvinkin samaa vyyhtiä kuin mihin Halo ja Jalonen (2018, 280) päätyvät:

Vastakkaisiin maailmankuviin ja ihmiskäsityksiin perustuvilla ryhmillä on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta, löytää riittävän yhteistä kieltä, joka on välttämätöntä yhteisymmärryksen ja yhteisen edun löytämiselle.

Blokkaaminen onkin habermasilaisessa kontekstissaan ilmeinen reaktio sille, mitä tapahtuu, kun deliberatiivisuuden ihanne törmää tähän ”keskustelun mahdottomuu-

teen”. Blokkaaminen on teoreettisessa mielessä deliberatiivisen sosiaalisen median pimeä käänköpuoli: se paitsi katkaisee keskustelun, myös estää sen käymisen myös jatkossa. Riippuen siitä, kuka blokkaamisen tekee ja kehen tai keihin se kohdistuu, blokkaaminen on myös hyvin ilmeinen demokratiaongelma. Jos blokin langettaa esimerkiksi parlamentaarikko, kuten Sørensenin (2016) tai Marttilan (2018) kansanedustajalähtöisissä tutkimusasetelmissä voisi ajatella tapahtuvan, kyse on selkeästi kansalaisiin tai kansalaisryhmiin kohdistuvasta poliittisesta vallankäytöstä.

Blokkaamisesta kertova aineisto ja sen analyysi

Blokkaaminen on – Häyhtiön ja Rinteen edellä esitettyä argumentaatiota seuraten – poliittisen julkisuuden hallintaa; blokkaamisen avulla joku epätoivottu taho suljetaan virtuaalisen poliittisen tilan ulkopuolelle. Olin tutkimusaineistoani kerätessäni kiinnostunut aluksi lähinnä siitä, kuinka yleisesti koettua tämä ulosrajaaminen suomalaisissa sosiaalisen median poliittisissa keskusteluissa on, mutta tutkimuksen edetessä aineisto ohjasi ennemminkin pohtimaan sitä, miten noihin kokemuksiin suhtaudutaan. Twitter tarjoaa tutkijalle mahdollisuuden saavuttaa laajalla kirjolla yhteiskunnallisesti ja poliittisesti aktiivisia keskustelijoita ja Saksasta ilmestyi vuosina 2015–2016 nimenomaan Twitterin ja poliittisen keskustelun välisiä jännitteitä koskevaa ajantasaista ja inspiroivaa tutkimusta (Jungherr, Schoen & Jürgens 2016; Jürgens & Jungherr 2015), joten päätin vastaavasti lähestyä suomalaista twitteryhteisöä huhti–toukokuussa 2017, viikko kuntavaalien jälkeen. Pyysin Twitterissä sovelluksen käyttäjiä kertomaan blokatuksi tulemisen kokemuksistaan ja pyrin retwiittausten kautta saavuttamaan mahdollisimman suuren vastaajajoukon. Twitterissä oli tuolloin vielä voimassa 140 merkin rajoite, joka rajoitti kysymyksen muotoilua (ks. Isotalus et al. 2018, 10–11), ja päädyin lähettämään 17.4.2017 aamulla klo 5.47 seuraavan twiitin (Kuva 1):

Kuva 1: Tutkimusaineiston keruun aloittanut twiitti. Lähetetty 17.4.2017 klo 15.47.

Retwiittauksia kertyi twiitille yhden vuorokauden aikana 150, kaikkiaan niitä kasaantui huhtikuun loppuun mennessä 172.⁹ Ensimmäisen vuorokauden aikana twiitin tavoitavuus oli 222451 lukijaa¹⁰ ja se oli päivittäisessä #pinnalla -erittelyssä 32,5 ”kiehtovuusprosentilla” päivän suosituin twiitti.¹¹ Vaikka twiitti kehotti lähettämään yv:n (yksityisviesti), suurin osa vastauksista tuli avoimissa twiittiketjuissa. Yksityisiä twitteriviestejä tuli vain 3. Lisäksi sain yhden vastauksen 27.4.2017 anonyymiltä sähköpostitililtä. Lopetin tämän aineistonkeruuvaiheen huhtikuun 2017 loppuun. Twitter Analyticsin¹² mukaan kyseisellä twiitillä oli toukokuun 2017 loppuun mennessä ollut kaikkiaan noin 2200 toiminnallista seurausta¹³ (*total engagements*), tililläni oli aineistonkeruuvaiheen aikana noin 700–800 seuraajaa¹⁴ ja tililläni vierailtiin (*profile visits*) seuraavan kahden kuukauden aikana lähes 6000 kertaa. Seuraajien määrä kasvoi aktiivisimman aineistonkeruuvaiheen aikana noin 140:llä seuraajalla. Miesten ja naisten jakauma oli seuraajien suhteen hyvin tasainen, miehiä oli aineistokeruun aikana 1–2% naisia enemmän. Twitonomyllä¹⁵ tehdyn analyysin mukaan selvä enemmistö (>90%) seuraajista asui eteläisen Suomen suurissa kaupungeissa ja heidän mielenkiinnon kohteitaan olivat uutiset, talous ja politiikka. Twitonomyn ja Analyticsin tietojen keskinäisen vertailun perusteella myös selviää, että suurimmalla osalla tutkimustwiittiin reagoineista oli itsellään 500–5000 seuraajaa. Vastaajien ikää ei käytetyillä analyysityökaluilla pysty erittelemään.

Kuten verrokkitutkimusten metodiikasta voi havaita, sosiaalisen median tutkimuksessa usein koetellaan uusia ja vaihtoehtoisia tutkimusmetodeja (Isotalus ym. 2018; Jüngherr 2015; 2016; Larsson & Kalsnes 2014; Larsson & Ihlen 2015; Nilsson & Carlsson 2013). Twitterin asemaa verkkotutkimusten metodiikassa on käsitelty hyvin Laaksosen ja Matikaisen (2013) artikkelissa, jossa tuodaan esille Twitteriin liittyvät haasteet muun muassa aineiston tallentamisessa ja analysoimisessa. Erinomaisen ajantasaisia ja pureutuvia Twitterin analysoimiseen liittyvien kysymysten osalta ovat myös Jüngherrin (2015) ja Neuendorfin (2017) teokset, joista etenkin ensimmäinen esittelee Twitterin poliittisten verkkokeskusteluaineistojen analyysissä käyttökelpoisia ohjelmistopohjaisia tutkimusmenetelmiä, joiden soveltamiseen itsekin päädyin (ks. myös Helo & Jalonen 2018; Koskela & Sihvonen 2018).

Turtiaisen ja Östmanin (2013) erittelemät sosiaalisen median tutkimuksen eettiset kysymykset nousevat myös analyysissä näkyville. Osallistujat toimivat selkeästi suunnitelmien vastaisesti – tarkoitus oli, että vastaukset lähetettäisiin yksityisviestinä, mutta lähes kaikki vastaukset olivat avoimissa viestiketjuissa. Vastauksiksi ne kuitenkin on selkeästi tarkoitettu, kuten esimerkkeinä käytettävistä näytteistä (esim. Kuvat 2 ja 3) ilmenee. Vastaajien nimet on poistettu aineistosta analyysivaiheessa, mutta keskeiseksi olettamani anonyymiteetin tarve rikottiin vastaajien itsensä toimesta jo heti prosessin alkuvaiheessa. Kuten mediatutkimuksen etiikkaa käsittelevällä Etiikka.fi -sivustolla on nimenomaan sosiaalisen median aineistoista todettu, esimerkiksi jo twiittien kerääminen ja arkistointi voi olla haitallista niiden lähettäjälle. Pyrin varmistamaan twiittaajien suojan tutkimusprosessin edessä anonymisoimalla aineiston ja pitämällä tallenteet pois esimerkiksi pilvipalvelimistä.¹⁶

Siirsin digitaalisessa muodossa olevan tekstimassan laadullisten aineistojen analyysiin tarkoitettuun Nvivo-ohjelmaan samalla tavalla kuin esimerkiksi Sørensen (2016, 667) tai Koironen, Saarinen ja Koivula (2016) omissa tutkimuksissaan.¹⁷ Tein tekstimassasta ohjelma-avusteisen sisällönanalyysin (ks. Skalski ym. 2017) ja hain analyysityökalujen avulla viestikentissä mainittujen nimien laskennan lisäksi lausetoisteisuuksia ja keskenään samankaltaisia tekstuaalisia sisältöluokkia (Seppänen 2005, 144–146), oman aineistoni tapauksessa pääasiassa blokkaukseen liittyviä ilmaisutapoja, argumentteja ja kannanottoja (Einspänner et al. 2013, 101–103). Nostan näitä kommenttikenttien toistuvia samansuuntaisuuksia näkyville kuvakaappauksissa (esim. Kuvat 4-6). Näytteet kuvaavat samalla hyvin myös koko aineistossa toistuvaa vastaamisen yleistä ilmaisutyyliä.

Analyysin mukaan 95 erillistä vastaajaa mainitsee nimeltä 189 blokkajaa ja näistä 10 nimeä nousee yli 4 mainintaan ja ylittää 2% osuuden koko aineistosta. Kaikkiaan erillisiä tekstiä tai kuvia sisältäviä twiittejä (rewiitaukset pois luettuna) aineistossa on 225. Kuten Taulukko 1 osoittaa, kaksi nimeä – Mikael Jungner ja Ville Niinistö – toistuvat aineistossa selvästi yli muiden. Heidän yhteenlaskettu osuutensa kaikista maininnoista on noin viidennes.

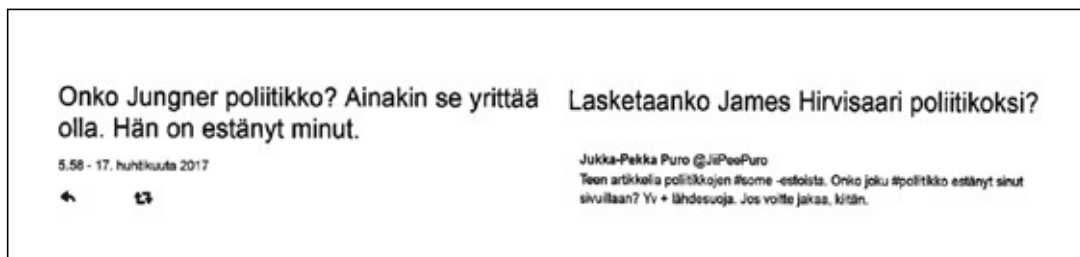
Taulukko 1: Vastaajien nimeämät blokkajat ja heidän % -osuutensa koko aineistosta.

	Maininnat (N)	% koko aineistosta
Mikael Jungner	23	12,2
Ville Niinistö	20	10,6
Laura Huhtasaari	10	5,3
Sanna Marin	10	5,3
Jani Mäkelä	8	4,2
Petteri Orpo	7	3,7
Li Andersson	5	2,7
Anne Berner	4	2,1
Maria Ohisalo	4	2,1
Alexander Stubb	4	2,1

Taulukossa 1 olevan 10 kärkinimen jälkeen 12 erikseen mainittavaa blokkajaa saavat kukin enintään 2–3 mainintaa. Silmiinpistävää on, että osa mainituista henkilöistä ei ole poliitikkoja lainkaan. Tällaisia ovat esimerkiksi toimittajat Timo Haapala ja Johannes Kotkavirta, jotka molemmat mainitaan blokkajina kolme kertaa. Samaa voidaan kuitenkin todeta myös jo kärkekymmeniköstä ja etenkin Mikael Jungnerista. Jungner on ymmärretty vastauksissa poliitikoksi, vaikka hän ei enää vuoden 2015 jäl-

keen ole ollut ehdolla poliittisiin luottamustehtäviin. Yhteiskunnallisena vaikuttajana ja poliittisesti aktiivisena häntä toki voidaan edelleen pitää, ja esimerkiksi Vainikan ja Huhtamäen (2015, 168) analyysissä Jungner oli suosituin Twitterissä seurattavista ”nimekkäistä politiikan toimijoista”. Jotkut vastaajista problematisoivatkin kysymystä siitä, miten ”poliitikko” ylipäätään tässä yhteydessä määritellään ja juuri Jungner liittyi usein henkilönä näihin pohdintoihin (Kuva 2).

Kuva 2: Esimerkitwiittejä ”poliitikko” -käsitteen pohdinnoista.

Jungner nousee aineistossa ylipäätään monessa kohdin esille: paitsi että hänet mainitaan blokkajana, kommenteissa viitataan hänen ”somestrategiaansa” (Kuva 3) ja nk. ”Jungnerin pelisääntöihin”. Aineistossa toistuva väite on, että Jungner noudattaa systemaattista erimielisten poistamiseen tähtäävää julkisuusstrategiaa omilla sosiaalisen median sivustoillaan. Toisaalta aineistossa nousee esille epäily siitä, että jotkin puolueet noudattavat vastaavanlaisia strategioita eräänlaisena yhteisöllisenä pelisääntönä. Tällaisesta yhteisöllisestä blokkaamisen strategiasta puhutaan ensisijaisesti vihreiden yhteydessä, kun jotkut twiittaajat toteavat tullessaan ”lähes jokaisen vihreän” blokkaamaksi (Kuva 3). Jotkut kommentoijista viittaavat samassa yhteydessä myös vasemmistoliittoon, mutta mainintoja on vihreitä selvästi vähemmän.

Kuva 3: Esimerkkejä vastaajien olettamista yksilöllisistä ja yhteisöllisistä blokkaamisperiaatteista.

Vaikka Jungner ja hänen blokkaamispolitiikkansa nousee aineistossa vahvasti näkyville, aineistokokonaisuudessa ei voi olla kiinnittämättä huomiota siihen, että blokkajia (n=189) on lähes puolet enemmän kuin blokatuiksi tulleita (n=95). Jokainen blokattu nimeää keskimäärin siis kaksi blokkajaa. Vaihteluväli on kuitenkin suuri ja

keskiarvossa on jonkin verran vääristymää, mikä johtuu pääosin siitä, että yksi vastaajista nimeää 33 hänet blokannutta henkilöä. Tavallisinta on, että yksi vastaaja nimeää 1–2 blokkaajaa. Hahmotin graafisesti kaikkien mainittujen blokkaajien moninaisuutta sanapilvellä (Kuva 4), jossa mainintojen lukumäärä on suhteutettu kirjainkoko

Kuva 4: Sanapilvi aineistossa mainituista blokkaajista.

Puoluepoliittisesti kärkikymmenikkö jakautuu siten, että Mikael Jungner – edellä mainituin varauksin – ja Sanna Marin edustavat SDP:tä, Ville Niinistö ja Maria Ohisalo vihreitä, Laura Huhtasaari ja Jani Mäkelä perussuomalaisia, Petteri Orpo ja Alexander Stubb kokoomusta ja Li Andersson vasemmistoliittoa. Anne Berner valittiin vuonna 2015 kansanedustajaksi keskustan sitoutumattomana ehdokkaana. Puoluekentän näkökulmasta jakauma on varsin tasainen. Mielenkiintoista on keskustalaisten ja sosiaalidemokraattisten poliitikkojen vähyys niin kärkikymmenikössä kuin koko muussakin aineistossa. Kärkikymmenikkö edustaa puoluejakauman suhteen hyvin koko aineistoa. Paavo Arhinmäen (VAS), Antero Vartian (VIHR), Jaana Pelkosen (KOK) ja Simon Elon (PS kyselyn toteuttamisen aikaan) nimet toistuvat 2–3 kertaa, mutta keskustalaisia tai SDP:n poliittisia vaikuttajia esiintyy vain yksittäisinä mainintoina.¹⁸

Miksi blokkaajat blokkaavat?

Tutkimushaastattelujen taustoitus ja toteutus

Lähetin Kuvan 4 sanapilven sähköpostin liitteenä 10.8.2017 Mikael Jungnerille ja Ville Niinistöille. Kerroin tekevänä aineistosta tutkimusta ja pyysin heiltä haastattelua sähköpostissa tai puhelimitse. Haastattelun toteutustavaksi valitsin avoimen teemahaastattelun ja sen teemat olivat seuraavat:

1. Kuka estot tekee? Tekeekö ne avustajasi vai sinä itse?
2. Millä perusteella esto annetaan ja varoitetaanko eston kohteeksi asetettavaa ennen blokkausta?
3. Onko blokkauksiperusteista puhuttu tai sovittu jotain puolueen/eduskuntaryhmän keskuudessa?
4. Ovatko estoperusteet samanlaiset Twitterissä, Facebookissa ja Instagramissa vai vaihtelevatko ne sovelluskohtaisesti?

Haastatteluteemojen valinta perustui lähtökohtaisesti aineistossa esille nousseisiin kommentteihin (Rubin & Rubin 2012; 122–125). Kuvassa 5 on tällaisia tyypillisiä kommentteja, tässä tapauksessa esimerkkinä haastatteluteemojen nro. 2 ja 3 kehitystä. Lisäksi teemojen valintaan vaikutti, etenkin teemojen nro. 1 ja 3 osalta, 27.4.2017 saamani anonyymi sähköposti, joka oli lähetetty vastineena Twitterissä velloneeseen keskusteluun. Raportoin sähköpostin sen erityislaatuudesta johtuen haastattelusuoksien jälkeen anonyyminä informanttina.

Kuva 5: Esimerkkiviittejä blokkaamisperusteista käydyistä keskusteluista.

Molemmat haastateltavat toivoivat puhelinhaastattelua ja ne pidettiin 11.8.2017 ja 15.8.2017. Kummankin haastattelun yhteydessä todettiin heti puheluiden alussa aineiston keruuseen liittyvät varaukset: Twitterissä tietynä rajattuna aikana koottua aineistoa voidaan kritisoida esimerkiksi siitä, että Twitter on lähtökohtaisesti nopea-tempoinen sovellus, joka ruokkii samansuuntaisesti ajattelevien tukea toisilleen. Joidenkin nimien mainitseminen avoimissa kommenttiketjuissa saattaa houkutelaa muitakin kiinnittämään huomionsa juuri heihin. Tämä varsinaista teemahaastattelua alustanut keskustelu käytiin molemmissa haastatteluissa melko samansisältöisenä.

Haastattelujen sisällöt ja litterointien vahvistaminen

Mikael Jungnerin haastattelu kesti 35 ja Ville Niinistön 38 minuuttia. Koska Jungner ei kyselyhetkellä ollut enää SDP:n aktiivijäsen, teemahaastattelun kysymykset 1 ja 3 sovittiin vastaajan nykyhetkeä paremmin vastaaviksi. Molempien haastateltavien kanssa sovittiin, että haastattelujen litteroinnit vahvistetaan heiltä ennen tulosten julkaisemista. Mikael Jungner hyväksyi litteroinnin sellaisenaan sähköpostitse 4.10.2017. Ville Niinistö halusi tarkentaa ja täsmentää haastattelun alkuosaa ja haastattelun lopullinen sisältö on vahvistettu tekstiviestillä 14.11.2017. Suorat lainaukset on haastatteluissa merkitty lainausmerkeillä.

Mikael Jungner

Mikael Jungner toteaa sosiaalisen median alustojen olevan hänelle kokonaisuudessaan eräänlainen kaverikeskustelujen ja julkisuuden välimaasto, jota hän haluaa kuitenkin ensisijaisesti käyttää juuri keskustelujen mahdollistamiseen. Twitter ja Facebook, joista jälkimmäistä Jungner pitää hedelmällisten keskustelujen käymisen näkökulmasta toimivampana, mahdollistavat hänelle ”omien ajatusten koettelemisen”. Tätä Jungner pitää ylipäätään sosiaalisen median keskeisimpänä funktiona: sosiaalisessa mediassa voi ”koeponnistaa ja jalostaa” omia ideoitaan ja oppia muilta keskustelijoilta näkökulmia, joita ei muuten huomaisi ajatella.

Jungner pitää omia sosiaalisen median sivujaan käyttämänsä metaforan mukaisesti ”omana kotinaan”. Hän lähtee siitä, että kun muut sosiaalisen median käyttäjät tulevat hänen sivuilleen, he ”tulevat vieraina ja talon isäntä määrittää kotinsa pelisäännöt”. Jungner esittää retorisen kysymyksen: ”Haluaisinko keskustella tämän [sosiaalisessa mediassa kohtaamani] henkilön kanssa kasvotusten?” Jos vastaus on kielteinen, Jungner aprikoi, miksi hänen pitäisi päästää tätä henkilöä sivuilleenkaan. Hän ei myöskään halua sivuilleen henkilöitä, jotka provosoivat häntä tai muita pelkän julkisuudenhaun nimissä.

Jungner alleviivaa haastattelussa sitä, että sosiaalisen median toimivuuden edellytys on ”toimivan ja mielekkään” vuorovaikutuksen mahdollistaminen. Hänen mukaansa ”suhteellisen pieni joukko” voi helposti pilata käynnissä olevat hedelmälliset keskustelut. Tästä syystä hän on arvionsa mukaan blokkannut Twitteristä noin 200–300 henkilöä tai tiliä, Facebookista noin 1000. Jungnerin sanoin, ”Jos blokkaa nuo 1000 henkeä niin keskustelun laatu paranee.” Hän ei halua, että hänen sivunsa on ”kajahtaneiden huutoaika”, koska silloin aito keskustelu ei ole mahdollista. Jungner korostaa, että ”erimielisyys ei sinänsä haittaa, vaan keskustelun pelisääntöjen rikkominen”.

Blokkaamisen periaatteistaan Jungner toteaa, että hän blokkaa ainoastaan vieraita tai anonyymejä tilejä, tuntemiaan henkilöitä ei. Ainoa poikkeus tästä ovat jotkin iltapäivälehtien toimittajat, jotka hän on halunnut blokata siitä syystä, että he ”käyttävät sosiaalisen median tietoja kohujuttuihin”. Hän ei ylipäätään pidä iltapäivälehtien ”someen tunkeutumisesta”, kuten asia tulee haastattelussa todetuksi. Blokattuja toimittajia on Jungnerin arvion mukaan ollut alle 10. Jungner toteaa ”blokkilistansa” ole-

van ylipäättään melkoisen stabiili: ”Nyt kun se on tehty, hyvin harvoin enää [blokkauksia] tarvitsee tehdä.”

Jungner painottaa haastattelussa blokkaamisen nopeutta. Hän on pyrkinyt tekemään blokkauksen saman tien, kun näkee sen aiheelliseksi. Jungner toteaa myös, että ”hän ei jää yksittäistä blokkaamista miettimään kovin pitkään.” Hän poistaa yleensä samalla kerralla niin epäasialliseksi tulkitsemansa kommentoijan kuin kommentin tykkääjätkin. Samalla hän tuo esille, että on myös purkanut blokkeja, jos on vaikuttanut siltä, että ”lapsi menee pesuveden mukana” tai jos joku ottaa asian puolesta yhteyttä ja osoitautuu, että esimerkiksi provokatiivisen viestin tykkäämisessä on tapahtunut vahinko.

Ville Niinistö

Ville Niinistö kiinnittää haastattelun alussa huomiota siihen, milloin aineiston keruun aloittanut twiitti lähetettiin. Twiitti levisi 17.4–18.4., jolloin oli kulunut vain viikko kuntavaalien 2017 äänestyspäivästä (9.7.2017). Niinistön mukaan kyselyn ajankohta selittää hänen osaltaan paljon tuloksia, koska hän oli kuntavaaleihin liittyvän ”someoperaation” kohde. Häneen henkilönä kohdistuneen ja ”maineen pilaamiseen” tähdänneen kampanjan takana olivat Niinistön käsityksen mukaan eräät tunnistettavissa olevat poliittiset toimijat ja heidän sidosryhmänsä, jotka huolestuivat siitä, että ”vihreät kilpailivat vaaleissa samoista äänestäjistä”. Niinistön tulkinta on, että ”Twitter-hyökkäyksen” yhtenä keskeisimpänä taustavaikuttimena oli vihreiden koulutusleikkauksiin kohdistama kritiikki.

Niinistö täydensi 14.11.2017 lähettämässään tekstiviestissä tätä haastattelun alkuosaa seuraavasti: ”Operaatioiden epäsuora vaikutus on itse operaatiota suurempi: muutkin kirjoittavat silloin ilkeämmin, kun keskustelun konteksti muuttuu. Asiaton, ilkeilevä vyörytys ja ilmiselvä haluttomuus aitoon vuoropuheluun voi johtaa blokkauksiin. Sillä pidetään keskustelua asiallisena kaikille niille, jotka haluavat vuoropuhelua käydä. Suurin osa blokkauksista johtuu kiroilusta, uhkailusta tai suorasukaisesta rasismista. Näissä on selviä, usein äärioikeistolaisia, trollitilejä paljon. Aggressiivisen vyörytyksen kautta blokatuksi tuleminen keskittyi vaalien alle ja on muutoin ollut harvinaisempaa.”

Vaaleihin liittyneessä Twitter-hyökkäyksessä käytettiin Niinistön mukaan hyväksi henkilötileiltä tulleiden ”mustamaalaavien viestien” lisäksi edellä mainittua trollausta ja anonyymitilejä. Niinistö kuvailee hyökkäystä ”jyrääväksi tankiksi”, jonka ainoa pysäyttämiskeino oli nopea blokkaaminen. Itse hyökkäystä hän pitää epärehellisenä, ja toteaa, että vihreiden puheenjohtajana hän keskusteli siitä niin muiden eduskuntaryhmäläisten kuin puolueen viestinnänkin kanssa. Niinistö jatkaa kuitenkin, että vastasi niin vaalien aikaan kuin nykyäänkin blokkaamisesta itse henkilökohtaisesti.

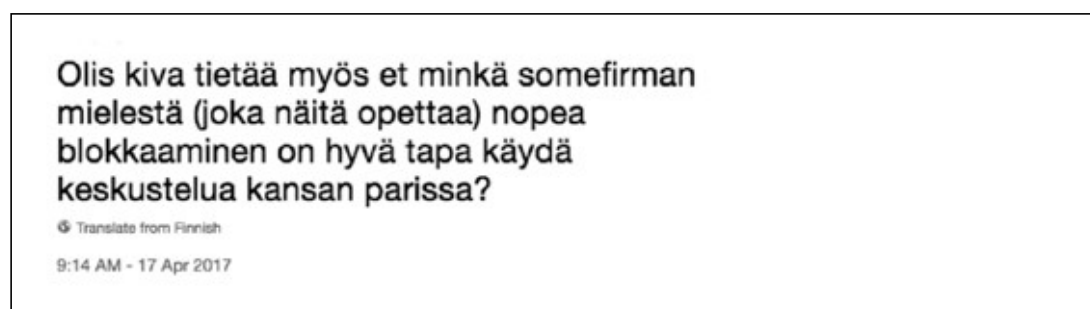
Niinistö vertailee haastattelussa eri yhteyksissä Facebookia ja Twitteriä toisiinsa. Niinistön kuvailun mukaan ”Facebookissa oppii, Twitterissä ei” ja ”Facebookissa itse ympäristö on otollisempi hyödylliselle keskustelulle” kuin Twitterissä. Niinistö näkee, että ”Twitter on kärjekkään eliitin piiri”, kun taas Facebookissa voi poliitikkona kuulostella ”eräänlaista yleistä henkistä mentaliteettia”, jonka luotaaminen on poliittisessa työssä välttämätöntä.

Niinistö pitää kaikkiaan Twitteriä ”huomattavasti viheliäisempänä” ympäristönä kuin mitä Facebook on. Facebookissa voi Niinistön mukaan käyttää hyväksi erilaisia profilointimahdollisuuksia ja säännellä oman tilinsä keskustelumahdollisuuksia, kun taas Twitterissä kanssakäyminen on usein ”silkkää huutamista päin naamaa”. Artikkelin otsikossa oleva sitaatti – ”ei meidän tarvitse huutaa toisillemme päin naamaa” – onkin Niinistön haastattelusta. Niinistö kertoo, että käyttäjämääriin suhteutettuna hän on joutunut blokkaamaan tilejä ja ihmisiä huomattavasti enemmän Twitteristä kuin Facebookista. Jungnerin tavoin Niinistö toteaa, että myös hän on ”ottanut blokin pois”, jos joku kysyy, miksi on tullut blokatuksi ja asia keskustellaan auki. Niinistö toteaa myös samansuuntaisesti kuin Jungner, että hän kestää sinänsä hyvin erimielisyyksiä pitkästä poliittisesta urasta johtuen. Asiaerimielisyydet eivät yksistään johda blokkaamiseen.

Sähköposti-informantin blokkaamisperiaatteet

Sain blokkaamisesta tehtävien tulkintojen tueksi 27.4.2017 sähköpostin, jonka aluksi todetaan, että se on kirjoitettu ”anonymisti ja fiktiivisellä nimellä.” Kirjoittaja yhdistää vastauksensa suoraan lähetettyyn tutkimustwiittiin ja kuvailee viestissä yksityiskohtaisesti ”viestintäammattilaisen roolia poliitikkojen some-tilien hallinnassa”. Tällaisenaan se osaltaan täydentää haastatteluista muodostuvaa kokonaiskuvaa. Viestintäammattilaisten asemasta käytiin myös Twitterin kommenttiketjuissa keskustelua; jotkut kommentoijista epäilivät suoraan, että blokkaamisista vastaavat tehtävänannon saaneet ”somefirmat” tai että jotkut asiantuntijatahot kouluttavat ”nopeaan blokkaamiseen” (Kuva 6).

Kuva 6: Esimerkitwiitti sosiaalisen median yritysten asemaan liittyneistä kommentteista.

Mielenkiintoisimman osion anonymisissä sähköpostissa muodostaa ohjeisto, joka on kopioitu PDF –muodossa toisesta dokumentista. Kirjoittajan mukaan ”Annan tässä esimerkkejä linjoista, joita olen itse yrittänyt näissä ylläpitää – eli koska estän käyttäjän.” Linjaukset kohdistuvat kirjoittajan päämiehen tiliin tai tileihin, joita hän Facebookissa ja Twitterissä valvoo. Alkuperäisessä sähköpostidokumentissa sovellukset on eriytetty toisistaan, mutta koska niissä on paljon toisteisuutta, olen koonnut ohjeet alla yhdeksi listaukseksi.

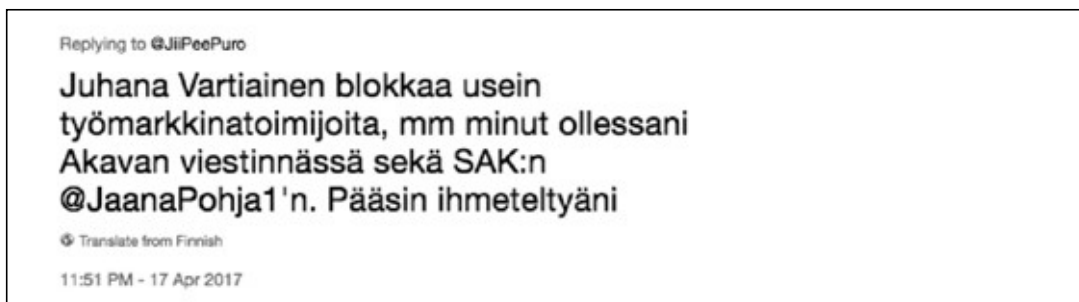
1. Twitterissä yksittäiset asiattomat kommentit jätetään huomiotta, Facebookissa ne piilotetaan tai poistetaan.
2. Toistuva aggressiivinen ja/tai alatyylinen häiriköinti johtaa molemmissa sovelluksissa estoon. Facebookissa estoa edeltää huomautus.
3. Toistuva ja selvästi identifioitava toiminen osana organisoitua häiriköintiä, jolla halutaan estää normaali viestintä ja keskustelu, johtaa molemmissa sovelluksissa estoon.
4. Kaikki robotti- ja trollitilit, etenkin jos kyseessä on vihamielinen tai rasistinen motiivi, estetään Twitterissä välittömästi.
5. Molemmissa sovelluksissa täydellinen nollatoleranssi, mikäli kommentissa uhataan perhettä ja/tai alaikäisiä lapsia.

Listaus muistuttaa Harto Pöngän joulukuussa 2016 blogissaan julkaisemia yleisiä blokkamisohjeita, joista keskusteltiin vuodenvaihteessa 2016–2017 Twitterissä ja Facebookissa runsaasti.¹⁹ Listauksessa nousee esiin myös moderoinnin tarve (Tanskan tilanteesta ks. Sørensen 2016). Sähköpostissa käytiin jatkokeskustelu, jonka aikana pyrin varmentamaan kirjoittajan positiota. Kirjoittaja ei halunnut täsmentää omaa taustaansa ja toimeksiantojensa tarkkaa luonnetta, mutta kuvailee jatkokirjeenvaihdossa uskottavasti päämiehensä some-tilien moderointia. Kirjoittaja toteaa esimerkiksi jatkokirjeenvaihdossa seuraavaa:

Kovin usein politiikon some-kanava nähdään painostuskeinona estää itselle epämieluisan hankkeen tai asian läpimeno. Sama asetelma oli sitten kyseessä asia valtuustossa, eduskunnassa tai hallituksessa. Näissä tilanteissa raja asiallisen ja asiattoman käytöksen välillä joskus ylittyy.

Kuvaus vastaa hyvin Twitterissä blokataksi tulleiden kokemuksia. Aineistossa on esimerkiksi ihmettelyä siitä, miksi ”työmarkkinatoimijoita” blokataan (Kuva 7). Ilmeistä on, että juuri esimerkiksi työmarkkinatoimijat voivat käyttää eri some-kanavia päättäjien painostukseen

Kuva 7: Esimerkkiviesti etujärjestöjen blokkamiseen liittyneistä kommentista.

Voi olla kuitenkin vaikeaa erottaa, onko kyse painostamisesta vai ennemminkin päämäärätietoisesta sosiaalisen median vaikuttajaviestinnästä. Erilaisten etu- ja sidosryhmien hyväksi käyttämisestä on tullut viime vuosina entistä organisoidumpaa ja päämäärähakuisempaa, ja vaikutusvaltaisina pidettyjen tahojen luoma sosiaalinen paine voi tuntua ahdistavalta, vaikka yksittäinen viesti ei määriteltyjä pelisääntöjä rikkoisi-kaan. (Kantola & Lounasmeri 2014, 7–9).

Blokkaaminen on henkilökohtaista ja poliittista

Lähestyn aineistoa kahdesta näkökulmasta: henkilökohtaisesta ja poliittisesta. Blokkaaminen kohdistuu johonkin henkilöön – tai ainakin hänen hallinnoimaansa tiliin – ja joku henkilö tai hänen valtuuttamansa taho puolestaan blokkaa. Kumpikin, blokkaaja tai blokattava, voivat edustaa Twitterissä pelkästään itseään tai jotain yhteisöä. Kuten Kuva 7 osoittaa, yhteisöihinkin kohdistuva blokkaaminen näyttää kuitenkin henkilöityvän: vaikka blokattu edustaisi Twitterissä esimerkiksi ammatillisen statuksensa johdosta jotain yhteisöä, hän näyttää pääsääntöisesti kokevan, että toimii omana itsenään.²⁰ Se, että joku tulee suljetuksi vastoin tahtoaan pois poliittiselta alueelta, jolle muilla on pääsy, koetaan vahvan henkilökohtaisesti, vaikka blokkaaja tekisi sen ennemminkin yleisten periaatteidensa, pelisääntöjensä tai ”somestrategiansa” nimissä.

Henkilökohtaisuuden kokemuksesta huolimatta reagoitavat blokkeihin vaihtelevat. Jotkut twiittaaajista tietävät lähtökohtaisesti ottavansa jyrkästi ja provosoivasti kantaa asioihin, ja blokatuksi tulemiseen liittyy lähinnä närkästyksenomaista ihmettelystä siitä, ”kuinka vähän jotkut kestävät arvostelua”. Toisille taas blokatuksi tuleminen on ilmeisen aito yllätys ja se aiheuttaa oudoksumista ja hämmentymistä. Aineistossa käydään näiden subjektiivisten tuntemusten osalta monipolvista, sarkasmin ja mustan huumorin täyttämää, mutta osin myös tiukkaa keskustelua (Kuva 8).

Kuva 8: Esimerkkiviitettä blokkaamisesta käydyistä keskusteluista.

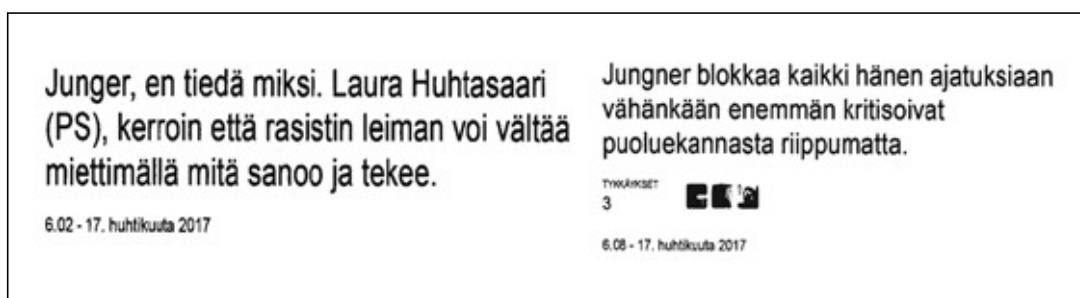
Kuva 8 kiteyttää aineiston ääripäät: twiittaaaja voi tulkita, että hän on vain ollut käsiteltävästä asiasta eri mieltä, eikä tunnista omasta toiminnastaan varsinaista blokin syytä. Twitterille ominaisella jyrkkyydellä tätä kutsutaan vastaustwiitissä ”itkemi-

seksi”. Monet twiittaajat tuovat esille, että ovat tulleet blokatuiksi, vaikka eivät ole mielestään käyttäneet asiatonta kieltä tai hyökänneet esimerkiksi blokin antanutta henkilöä vastaan ”mitenkään henkilökohtaisella tasolla”. Kuvassa 8 esitettävä väite twiittaajan kykenemättömyydestä ”minkäänlaiseen keskusteluun” tiivistää monessa muussakin kommentissa esille tulevan asian; keskeistä blokkaamisessa ei välttämättä ole asiattomuudet tai panettelu, johon ”sulla on tapana vittuilla ihmisille aika railakkaasti” puolestaan viittaa. Twiitit antavat ymmärtää, että blokatuksi joutuu kutakuinkin yhtä helposti ”jatkuvaiksi inttamiseksi” tai ”huutamiseksi” tulkittavan käyttäytymisen kuin selkeän ”törkypuheenkin” perusteella. Blokkaamisen arki vaikuttaa näin tiukemmalta kuin mitä esimerkiksi sähköposti-informantti kuvailee. Toisaalta on hyvin mahdollista, että asianomaiset itse tunnustivat huonosti aineistoissa kuvailut käyttäytymistavat tai he kokivat inttamisen, huutamisen tai alatyylisyyden kuuluvan sosiaalisen median normaaliin päivittäiseen kanssakäymiseen.

Aineisto tuo kokonaisuudessaan hyvin esille sen, että blokkaamiseen liittyvässä keskustelussa ”sen toisen osapuolen” intressejä ei usein edes pyritä ymmärtämään. Vaikka omassa twiitissä olisi suoraa kiroilua ja toisen osapuolen kutsumista idiootiksi, blokin antajaa saatetaan pitää ”turhan herkkänahkaisena”. Sama ymmärtämättömyys näyttää pätevän toisaalta myös toisin päin. Haastattelut ja sähköposti-informantin periaatteet kertovat pelisäännöstöstä, jonka mukaan esimerkiksi poliittiset näkökulmaerot ja poliittinen debatointi eivät johda blokkeihin. Twiiteissä tuodaan kuitenkin näkyville ruutukaappauksina sellaisia poliittisia kannanottoja, jotka vaikuttavat juuri poliittisen keskustelun argumenteilta, ja silti ne ovat kertoman perusteella johtaneet blokkaamiseen. Ajankohdasta johtuen monet twiittaajat viittaavat etenkin kevään 2017 liikennekaarikeskusteluun²¹, jossa näkyy toistuvan sama toimintamalli: liikennekaarikriittisiä twiittaajia on blokattu keskusteluista riippumatta siitä, millä kielen rekistereillä tai ilmaisutavoilla he ovat argumenttejaan esittäneet.

Twiiteissä esitetyt arviot siitä, millä perusteella aineistossa useimmin mainitut blokkaajat – Mikael Jungner ja Ville Niinistö – ratkaisunsa tekevät, avautuvat kahteen suuntaan. Niinistöä moititaan siitä, että hänen blokkauksennyksensä on matalalla, mutta toisaalta blokkaamisessa nähdään johdonmukaisuutta. Jungnerin tapauksessa tilanne vaikuttaa monimutkaisemmalta. Twiittaajat eivät selvästikään tiedä, miksi heidät on blokattu, tai he olettavat, että Jungner yksinkertaisesti ”blokkaa kaikki hänen ajatuksiaan vähänkään enemmän kritisoivat” (ks. Kuva 9).

Kuva 9: Esimerkitwiittejä blokkaamisperusteista käydyistä keskusteluista.

Twiittaajien pohdintojen, aineistossa esille nousevien esimerkkien ja haastattelujen perusteella voidaan päätellä, että blokkauksissa on kyse suurelta osin kahden habermasilaisen kysymyksen jännitteestä. Ensimmäinen näistä koskee – van Dijckille (2012) ominaiseen tapaan – sosiaalisen median deliberatiivisuutta. Useimmat twiittaajat näyttävät lähtevän siitä, että kaikilla pitäisi olla rajoittamaton oikeus kaikkien mielipiteidensä ilmaisuun kaikilla areenoilla, ja kun blokkauja puuttuu tähän ilmaisunvapauteen, samalla loukataan deliberatiivisen demokratian ja osallistavan kommunikaation perusarvoja. Havaintoni ovat samansuuntaisia kuin esimerkiksi Sørensenilla (2016): blokkauksien on lähtökohtaisesti ristiriidassa Habermasilaiselle ominaisen julkisen keskustelun periaatteiden kanssa, ja twiittaajat ovat tämän ristiriidan olemassaolosta hyvin tietoisia. Myös haastateltavat tunnistavat ongelman, mutta katsovat joutuvansa toimimaan olosuhteiden pakosta. Etenkin Niinistön haastattelu viittaa Habermasin (2006) esille tuomaan itsesäädellyn median Akilleen kantapäähän: eturyhmiensä asiaa ajavat tahot voivat pyrkiä tietoisesti ja ohjelmallisesti manipuloimaan julkisuutta, jolloin blokkauksien on poliitikon ainoa keino estää tai oikoa julkisuuden vääristymää.

Kommunikaation kärjistymisen ja blokkauksien

Toinen keskeinen havainto koskee tarkkarajaisemmin kommunikaatio-käsitettä. Blokkauksien kertoo niin kommunikaation pelisääntöjen kuin yhteisymmärrykseen pyrkimisen ongelmista. Monet twiittaajat näyttävät uskottavasti olettaen, että heidän ilmaisutyyliinsä ja kielen rekisterinsä mahtuvat normaalin Twitter-kulttuurin variaation sisälle, eivätkä ymmärrä heidät blokkauksen tahon tulkintaa. Osan blokkauksien jännitteestä selittää todennäköisesti silkkä haluttomuus ymmärtää toista osapuolta, kuten Jungner ja Niinistö haastatteluissaan tuovat esille, mutta twiiteissa ja molemmissa haastatteluissa esille nousevat kuvaukset kertovat myös aidoista kommunikatiivisista tulkintaeroista.

Hain näiden tulkintaerojen havainnollistamiseksi Twitter-aineistosta lauseita, joissa blokkauksiin tulleet kuvailevat adjektiiveilla omaa toimintaansa blokkien yhteydessä. Nvion analyysityökaluilla voidaan paitsi etsiä nuo adjektiivit, myös eritellä niiden konteksteja: blokkauksiin tulleet arvioivat omaa viestintäänsä useimmiten positiivisesti latautuvilla adjektiiveilla (kuten ”suora” tai ”avoin”). Vertasin twiittaajien omista twiiteistään tekemiä tulkintoja Niinistön ja Jungnerin haastatteluissaan käyttämiin adjektiiveihin, ja näiden välille hahmottui selkeitä vastakohtapareja:

Twiittaajan tulkinta twiiteistään

Suora
Avoin
Rehellinen
Tiivissanainen

Blokkauksijan tulkinta blokkiin johtavista viesteistä

Provosoiva
Epäasiallinen
Asiaton
Kärjekäs

Niin twiittaajat kuin blokkajatkin näyttävät tulkitsevan kirjoittamaansa ja luke- maansa melko kapeilla lukutavoilla: jos twiittaaja pitää omaa viestiään suorana, on vaikea hyväksyä, että viestiä lukeva pitäisi sitä aidosti provosoivana. On ilmeistä, että monissa tapauksissa se, minkä esimerkiksi Mikael Jungner toteaa haastattelussa ole- van ”huutamista päin naamaa”, on twiitin kirjoittajalle itselleen 140 merkin rajoissa kirjoitettua avointa, rehellistä ja tiivissanaista argumentointia. Puhetyyliä välinen kommunikatiivinen vastakkainasettelu näyttää myös johtavan herkästi henkilöistä tehtäviin johtopäätöksiin. Aivan kuten aiemmissa pohjoismaisissa tutkimuksissa on todettu, keskustelu personoituu ja kärjistyy. Sen sijaan, että puhuttaisiin kirjoitus- ja lukutyylien eroista, blokkajien oletetaan olevan henkilöinä ”herkkänahkaisia” ja blo- katuiksi tulevien puolestaan ”kajahtaneita”.

Tämä kommunikatiivinen ongelma on tuttu yleisemminkin deliberatiivisuutta käsittelevistä tutkimuksista. Chantal Mouffen (2009) antagonismia, agonismia ja deli- beratiivisuutta ruotiva artikkeli kuvastaa hyvin sitä, miten deliberatiivinen ”keskuste- levan demokratian” ihanne muuttuu sosiaalisen median kommunikatiivisessa arjessa antagonistiseksi (sovittamattomien vastakkaisuusien luomaksi vihollisuudeksi) tai agonistiseksi (purettavissa oleviin kiistakamppailuihin). Aineisto kuvastaa osaltaan hyvin, miten nykymuotoinen, moniarvoinen ja -ääninen sosiaalisen median julkinen tila on täynnä henkilöityviä ristiriitoja ja kamppailuja (Mouffe 2009, 50–52). Mouffen (2009, 52) esittämä ajatus siitä, että repivä kiistaisuus tulisi hyväksyä osaksi nykyde- mokratiaa, vahvistuu aineiston analyysia lukiessa. Virtuaalisten areenoiden arki, jonka monipuolisten toimijoiden kirjoa Habermas (2006) itse hyvin onnistuneesti analysoi, tuo mukanaan moniäänisen poliittisen keskustelukulttuurin, joka on myös hyvin altis konfrontaatiolle ja kärjistykselle.

Tutkimusaineisto ei ole iso, ja todennäköisesti sekä haastattelut että Twitter-ai- neisto ovat melko tiukasti kiinni omassa ajassaan. Varautuneet tai kielteiset delibe- raatio-tulkinnat tulee ymmärtää siten, että ne perustuvat poikkileikkaus-otokseen kevään 2017 poliittisesta Suomi-Twitteristä. Vaikka Twitterin asema on, kuten *Twitter viestintänä* (Isotalus ym. 2018) kirjakin osoittaa, nykyisessä poliittisessä keskustelussa keskeinen, se ei ole deliberatiivisuuden ainoa testialusta. Esimerkiksi Rask, Raisio ja Jäske (2017, 7–8) kuvailevat Sitran tuoreessa raportissaan hyvin, miten deliberatiivi- set kansalaisfoorumit toimivat osana nykyistä keskustelemaa demokratiaa. Twitteriä tulkittaessa on myös huomioitava van Dijckin (2012) pohjalta, että ehkäpä Twitter jo merkkimäärärajoitteidensa ja nopeampoisuutensa vuoksi asettaa deliberatiivisen keskustelun mahdollottoman tehtävän eteen. Jo siirtyminen Twitteristä Facebookiin, kuten Niinistö haastattelussaan tuo esille, tekee viestinnästä ainakin poliitikolle hel- pommin hallittavaa ja todennäköisesti myös kommunikatiivisen toiminnan näkökul- masta rakentavampaa. Tämäkin argumentti on kuitenkin aikasidonnainen; tätä laadi- taessa Facebook on historiansa suurimpien kriisien keskellä ja siihen kohdistuu tiuk- kaa poliittista kritiikkiä.²²

Toimittajien blokkamisesta someoperaatioiden torjuntaan

Mikael Jungnerin haastattelussa nousee esille se huomiota herättävä seikka, että hän blokkaa toimittajia. Tämä on mielenkiintoista etenkin Vainikan ja Huhtamäen (2015, 174) tuloksiin nähden, koska toimittajat ovat verkostojen muodostumisen kannalta monille sosiaalisen median vaikuttajille hyvin keskeisiä tahoja. Toimittajien ja Jungnerin kaltaisten mielipidevaikuttajien välinen suhde ei selvästikään ole kitkaton, ja esimerkiksi Matikainen ja Villi (2018, 198–202) tuovat esille useita mahdollisia syitä kitkojen syntymiselle. Olennaisinta lienee, että toimittajien ammatillinen identiteetti on sosiaalisessa mediassa kaikkiaan hyvin moninainen. Haastattelussa Jungner perustaa blokkamisiaan ennemminkin yksittäisten toimittajien tekemiin ratkaisuihin hänen yksityiselämänsä käsittelyn suhteen kuin yleiseen haluun poistaa toimittajat siitä julkisen keskustelun säätelijän roolista, mikä heille esimerkiksi Habermasiin (2004; 2006) nojautuvissa jäsennyksissä kuuluu. Jungnerin tapausesimerkki kertoo kuitenkin siitä, että toimittajien asemaa julkisessa keskustelussa säädellään blokkauksin siinä missä kaikkia muitakin.

Ville Niinistön haastattelussa ja sähköposti-informantin viestissä painottuvat pimeät puolet – uhkaukset, panettelut ja järjestelmällinen häirintä – ovat sosiaalisessa mediassa selvästikin arkipäivää ja kohdistuvat etenkin julkisuuden henkilöihin. Niin Niinistö kuin sähköposti-informanttikin kertovat siitä, kuinka tavoitehakuista ja ohjelmallista tämä niin kutsuttu ”maalittaminen” – jota alettiin julkisessa keskustelussa kutsua tällä termillä syyskuussa 2017 Jussi Halla-ahon lähettämien kiistanalaisien viestien jälkeen²³ – voi olla, ja millaisilla malleilla sitä vastaan pyritään toimimaan. Sosiaalisen median politiikka näyttäytyy someoperaatioiden ja vastaoperaatioiden kiihvaana temmelyskenttänä, joihin laajamittainen blokkaminenkin kuuluu. Jatkotutkimuksessa voisikin vertailla Suomea entistä enemmän Saksaan ja etenkin Jüngherrin (2015) tutkimusryhmien tutkimuksiin, joissa näkyy, miten poliittinen debatointi lähtee usein nopeasti ja suurella intensiteetillä etenkin Twitterissä hankalasti ennakoitavissa oleviin suuntiin. Blokkaminen on keino hallita sitä kaoottista viestivyöryä, jonka kohteeksi poliittinen toimija saattaa sosiaalisen median keskellä joutua.

On selvää, että someoperaatioiden keskiössä ovat julkisuuden henkilöt – ja tässä tapauksessa nimenomaan poliittisen julkisuuden henkilöt. Silti herää kysymys, miksi juuri Mikael Jungner ja Ville Niinistö? Niinistö itse näkee syyn olevan kevään 2017 kuntavaalien luomassa paineessa, mutta toisaalta kovassa paineessa olivat myös hallituspuolueet, eikä esimerkiksi pääministeri Juha Sipilää mainita blokkajana aineistossa kertaakaan. Jungnerin tapauksessa vaalien kaltaista selittävää tekijää on vieläkin vaikeampi löytää, jolloin hänen tapauksessaan kyse lienee pelkistetysti hänestä itsestään kumpuavasta halusta säädellä julkista keskustelua – minkä hän itsekkin avoimesti toteaa. Jungnerin ja Niinistön ero on ilmeinen. Niinistön tekemä blokkaminen oli ainakin pääsääntöisesti reaktiivista. Niinistö katsoi, että hänen julkisuuskuvansa vaati etenkin vaalien aikana suojelua, koska sitä vastaan hyökättiin. Jungnerin tapauksessa blokkaminen oli ennakoivaa: tavoitteena oli säädellä julkisuutta niin, että reaktiivisia blokkamisia ei tarvitsisi tehdä. Kuten Jungner haastattelussaan toteaa, hän katsoo

myös onnistuneensa tässä. Jungner näyttää ajattelevan niin, että hänellä on jo kuta-kuinkin tiedossa, ketkä tai minkäkaltaiset tahot aiheuttavat ongelmia sosiaalisessa mediassa, ja kun hän pitää tämän suhteellisen stabiilin joukon blokattuna, ongelmia ei tulekaan.

Deliberatiivisen demokratian ja avoimen kommunikaation näkökulmista etenkin ennakoiva blokkaminen herättää monia varauksia. Esimerkiksi van Dijck (2012, 164) toteaa suorasukaisesti, että Twitterin tai Facebookin kaltaiset kaupallisin intressein toimivat sosiaalisen median sovellukset eivät täytä Habermasin avoimelle julkiselle keskustelulle asettamia edellytyksiä. Tästä on helppoa olla samaa mieltä. Ennakoiva blokkaminen, jossa toiselle osapuolelle ei anneta edes teoreettisia mahdollisuuksia osallistua käytävään keskusteluun, on hyvä esimerkki siitä, mikä merkitys kaupallisen intressin läsnäololla on. Samalla kaupallisesta intressistä tulee, kuten tuoreissa tutkimuksissa Ruotsista on tuotu esille, myös sananvapauskysymys (Carlsson & Weibull 2018). Sovelluksen omistava yritys päättää blokkamisen teknisestä toteutuksesta, samoin kuin esimerkiksi siitä, miten käyttäjä sen havaitsee²⁴. Sovellukseen voidaan kehittää täydellisen blokkamisen rinnalle eriasteisia hiljentämisen ja vaientamisen työkaluja, joilla yritys palvelee kaupallisten etujensa mukaisesti sovelluksen käyttäjien sosiaalisia tarpeita. Näin on käynyt myös Twitterissä.

Lopuksi

Haastattelut herättivät tutkijassa myös sosiaalisen median käyttäjien yleistä ja tasa- puolista toimintavapautta koskevia kysymyksiä. Blokkaminen on molemmissa tämän- hetkisen poliittisen keskustelun keskeisimmissä sosiaalisen median sovelluksessa – Facebookissa ja Twitterissä – kenen tahansa käytettävissä oleva työkalu. Mikael Jungner ja Ville Niinistö ovat julkisuuden henkilöitä, mutta heille kuuluvat sosiaalisen median käyttäjinä samat yksityisyyden suojelemisen oikeudet kuin kaikille muillekin. Miksi siis Jungnerin tai Niinistön langettamat blokit olisivat ongelmallisempia kuin esimerkiksi riitautuneiden yksityishenkilöiden vastaavat ratkaisut? Joidenkin tahojen torjuminen omasta lähipiiristään on, kuten Jungner haastattelussaan toteaa, myös julkisuudessa elävän ihmisen perusoikeus. Sosiaalisen median kokemuksellisuutta painottavissa tutkimuksissa on eri yhteyksissä vahvistettu Jungnerin haastattelussaan esittämä kodin metafora: esimerkiksi Facebook-tili voidaan kokea kiinteäksi osaksi omaa persoonallisuutta ja sosiaalista elämää. Kuten olen itsekkin aiemmin todennut, sosiaalisessa mediassa ”oleminen” ei kokemuksellisesti välttämättä eroa muusta inhimillisestä olemassaolosta (Puro 2012, 48). Jungnerin ajatus siitä, että hän ajaa omilta sosiaalisen median sivuiltaan pois henkilöt, joiden kanssa ei muutenkaan haluaisi olla tekemisissä, on nykymuotoisen mediafenomenologian näkökulmasta hyvinkin johdonmukaista.

Toinen aineistojen herättämistä pohdinnoista koskee blokkamisen ymmärtämistä laajemmin kuin keskustelun estämisen ja estämiseen liittyvien kielteisten emootioiden näkökulmasta. Aineistoa lukiessa ei voi välttyä käsitykseltä, että joissain tapauksissa

aggressiivisuus laajalti seuratuilla käyttäjätileillä on provokatiivinen keino saada itselleen huomiota – siinäkin määrin, että blokatuksi tuleminen on tavoiteltua ja saavutuksella ylpeilläään. Vastaava kysymys koskee leikittelynomaisuutta. Esimerkiksi Niinistön kuvaus siitä, miten poliitikon sosiaalisen median tiliä pommitetaan jonkinlaisella yhteisöllisellä sopimuksella, on eittämättä vakava deliberatiivisuusongelma. Samaten suuri osa blokatuksi tulleista on epäilemättä kokenut aitoja ulosrajatuksi tulemisen tai loukkaantumisen tunteita. Mutta blokkaaminen on myös eräänlaista mustan huumorin värittämää leikkiä ja peliä. Aihetunnisteella #blokkaaminen löytää vuodenvaihteessa 2017–2018 Twitteristä hirtehisiä pohdintoja muun muassa siitä, voiko ihminen blokata itsensä ja miten koomikko ja käsikirjoittaja Stan Saanila onkaan onnistunut blokkaamaan tiettävästi likimain kaikki suomenkieliset twitteristit omalta käyttäjätilitään? Aihetunnisteella haettava blokkaamiskeskustelu myös kiteyttää sosiaalisessa mediassa tehtävään politiikkaan liittyvää turhautumista monelta osin osuvasti:

”Jokaisen rakentavan dialogin alussa on hyvä olla vastapuolen leimaaminen rasistiksi. Sen jälkeen rehti blokkaaminen.”

”blokkaaminen, tuo jokaisen dialogin ensiaskel.”

”Somessa kiivaasti pohdittu, saako pääministeri tai #virkamies blokata kansanedustajan tai kansalaisen esim Twitterissä. Saako virkamies poistaa/poistattaa työhuoneessaan öykkäroivän häirikön?”

Tutkimusprojektin aikana jouduin ottamaan blokkaamiseen kantaa myös omakohteisesti. Blokkaamistutkimus herättää uudentyyppisiä tutkimuseettisiä kysymyksiä, joihin esimerkiksi Turtiaisen ja Östmanin (2013) kaltaisista lähteistä ei löydä vastauksia: millä edellytyksillä tutkija esimerkiksi saa itse blokata? Poliittisten keskustelujen deliberaatio-ongelma muodostaa vastaavan ongelman tieteen tekijän aseman ja tieteen julkisuuden suhteen, jos esimerkiksi blokkaamisesta kiinnostunut tutkija blokkaa mielestään aggressiivisesti käyttäytyviä keskustelijoita omalta tai ylläpitämänsä yhteisön tililtä. Omalta osaltani ratkaisen tilanteen siten, että blokkaan jatkossakin henkilönä, mutta osallistun blokkaamisesta mahdollisesti käytävään keskusteluun oman tiedeyhteisöni tilin kautta, jolle blokkeja ei aseteta. Blokkaamista koskeva tutkimus toi kuitenkin esille selkeän sivujuonteeseen, joka ansaitsisi oman tutkimuksensa. Tutkijoiden rooli on muuttunut sosiaalisessa mediassa samalla tavalla kuin journalistienkin. Olemme yhtä lailla blokkaajia ja blokattuja kuin muutkin twitteristit, jolloin tutkimuksen objektiivisuuden kriteerit ovat väistämättä koetuksella.

Viitteet

- 1 http://www.isaca.org/Groups/Professional-English/privacy-data-protection/GroupDocuments/PIP_Privacy%20mgt%20on%20social%20media%20sites%20Feb%202012.pdf (tarkistettu 13.5.2018)
- 2 <https://news.vice.com/story/blocked-by-trump-on-twitter-you-may-have-a-strong-legal-case> (tarkistettu 13.5.2018)
- 3 Ainoan poikkeuksen tässä muodostaa Islanti, missä puolueet ja poliittiset sidosryhmät ovat muita Pohjoismaita selkeästi pienempiä.
- 4 <https://www.mikrobitti.fi/2017/01/sosiaalinen-media-2017-voittajat-ja-haviaajat/> (tarkistettu 13.5.2018)
- 5 Dahlgren on kirjoittanut osallistamisen ja deliberaation asemasta myös yhdessä Nico Carpentierin kanssa (Carpentier et al. 2013).
- 6 Van Dijck (2012, 163) viittaa tekstissään Habermasin vuonna 2006 pitämään puheeseen, jossa tämä on ottanut kantaa Internetin poliittista keskustelua pirstaloivaan vaikutukseen: "The rise of millions of fragmented chat rooms across the world instead lead to the fragmentation of large but politically focused mass audiences into a huge number of isolated public issues."
- 7 <http://time.com/4408374/instagram-anniversary/> (tarkistettu 12.5.2018)
- 8 <https://www.lifewire.com/history-of-twitter-3288854> (tarkistettu 12.5.2018)
- 9 Mukana luvussa ovat myös nk. retwiittien retwiitit.
- 10 Twitterin tavoittavuuslukuihin on syytä suhtautua skeptisesti. Luvut ovat analytiikkaan perehtyneiden mukaan keskenään suhteellisen vertailukelpoisia ja kuvastavat päiväkohtaista suosiota, mutta eivät osoita todellista päivittäisten lukijoiden määrää. Ks. <https://harto.wordpress.com/2016/07/20/twitter-tilastoja-ja-keskusteluverkoston-analytiikkaa-case-totuusuhattuna/> (tarkistettu 13.5.2018)
- 11 <https://twitter.com/pinnallafi?lang=fi> (tarkistettu 11.5.2018)
- 12 <https://analytics.twitter.com/user/JiiPeePuro/home> (tarkistettu 10.5.2018)
- 13 Kuten retwiittauksia tai alkuperäisen twiitin avaamisia.
- 14 Koska seuraajamäärää ei dokumentoitu tutkimuksen toteuttamisvaiheessa, seuraaja-arviot on tehty jälkikäteen. Oma arvioni Twitter Analyticsin tarjoaman seuraajamääräkertymän perusteella on, että toukokuun 2017 lopussa tililläni olisi ollut n. 850 seuraajaa. Pyysin 12.5.2018 Harto Pöngältä (<http://www.innowise.fi/fi/sosiaalisen-median-koulutukset/>) vastaavaa arviota. Pöngän Chromen Twlets –lisäosan avulla tekemän laskelman mukaan huhtikuun 2017 alussa seuraajia oli n. 600 ja toukokuun 11. päivän jälkeen n. 700.
- 15 www.twitonomy.com/ (tarkistettu 10.5.2018)
- 16 <https://etiikka.fi/miten-somesta-kerattyja-aineistoja-kasitellaan/> (tarkistettu 12.5.2018)
- 17 <http://www.qsrinternational.com/nvivo-product> (tarkistettu 11.5.2018)
- 18 Toimittaja Salla Vuorikosken 27.8.2017 Twitterissä tekemä vastaava aineiston keruu tarjosi mahdollisuuden vertailla huhtikuussa kertyneitä tuloksia alkusyksyn tilanteeseen. Sovimme Vuorikosken kanssa hänen tulostensa käytöstä verrokkiaineistona. Maininnat ovat kärjen osalta hyvin samansuuntaiset kuin itselläni: Ville Niinistön osuus kaikista maininnoista on yli neljännes (n. 26%) ja Mikael Jungnerin lähes viidennes (n. 19%). Petteri Orpon, Li Anderssonin ja Laura Huhtasaaren osuudet ovat Vuorikoskelle tulleissa vastauksissa hieman kasvaneet, mutta eivät merkittävästi. Verrokkiaineiston dokumentit toimittajalla ja artikkelin kirjoittajalla.
- 19 <https://harto.wordpress.com/2016/12/12/hei-somelainen-keskustele-ala-blokkaa/> (tarkistettu 10.5.2018)
- 20 Twitterissä käytyyn keskusteluun ei osallistunut yhtään pelkällä yhteisön tai organisaation nimellä toimivaa tahoa, joita Twitterissä on ylipäättään ottaen paljon. Kaikki keskustelijat olivat ensisijaisesti henkilöitä, toissijaisesti jonkin organisaation tai yhteisön jäseniä.
- 21 Ks. <https://www.lvm.fi/lvm-site62-mahti-portlet/download?did=240793> (tarkistettu 13.5.2018)
- 22 <https://www.economist.com/news/united-states/21739167-even-used-legitimately-it-powerful-intrusive-political-tool-facebook-scandal> (tarkistettu 13.5.2018)
- 23 https://www.hs.fi/nyt/art-2000005357535.html?utm_source=facebook&utm_medium=toimitus (tarkistettu 13.5.2018)
- 24 Keskustelua siitä, miten blokkattu tietää tulleensa blokatuksi ja miten blokki esimerkiksi keskusteluketjuissa näkyy, käytiin Twitter-aineistossa paljon.

Kirjallisuus

- Batorski, Dominik & Grzywinska, Ilona (2018). Three dimensions of the public sphere on Facebook. *Information, Communication & Society*, 21(3), 356–374. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2017.1281329>
- Carlsson, Ulla & Weibull, Lennart (2018). *Freedom of Expression in the Digital Media Culture*. Göteborg: Nordicom
- Carpentier, Nico (2011). *Media and Participation. A Site of Ideological-Democratic Struggle*. Bristol: Intellect. https://doi.org/10.26530/OAPEN_606390
- Carpentier, Nico; Dahlgren, Peter & Pasquali, Francesca (2013). Waves of media democratization. *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 19(3), 287–294. <https://doi.org/10.1177/1354856513486529>
- Dahlgren, Peter (2005). The internet, public spheres, and political communication: Dispersion and deliberation. *Political Communication*, 22(2), 147–162. <https://doi.org/10.1080/10584600590933160>
- Dahlgren, Peter (2006). Doing citizenship: The cultural origins of civic agency in the public sphere. *European Journal of Cultural Studies*, 9(3), 267–286. <https://doi.org/10.1177/1367549406066073>
- van Dijck, José (2012). Facebook as a tool for producing sociality and connectivity. *Television & New Media* 13, 160–176. <https://doi.org/10.1177/1527476411415291>
- Einspänner, Jessica; Dang-Anh, Mark & Thimm, Cara (2013). Computer-assisted content analysis of Twitter data. Teoksessa: Weller, Katrin; Bruns, Axel; Burgess, Jean; Mahrt, Merja & Puschmann, Cornelius (toim.) *Twitter and Society*. New York: Peter Lang, 97–108.
- Engesser, Sven; Ernst, Nicole; Esser, Frank & Buchel, Florin (2017). Populism and social media: How politicians spread a fragmented ideology. *Information, Communication & Society* 20(8), 1109–1126. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2016.1207697>
- Enli, Gunn & Skogerbø, Eli (2013). Personalized campaigns in party-centred politics. *Information, Communication & Society* 16(5), 757–774. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2013.782330>
- Gustafsson, Nils (2012). The subtle nature of Facebook politics: Swedish social network site users and political participation. *New Media & Society* 14(7), 1111–1127. <https://doi.org/10.1177/1461444812439551>
- Habermas, Jürgen (1984). *The Theory of Communicative Action*. Vol I. London: Heinemann
- Habermas, Jürgen (1994). *Järki ja kommunikaatio*. Helsinki: Gaudeamus
- Habermas, Jürgen (2004). *Julkisuuden rakennemuutos*. Tampere: Vastapaino.
- Habermas, Jürgen. (2006). Political communication in media society: Does democracy still enjoy an epistemic dimension? The impact of normative theory on empirical research. *Communication Theory* 16(4), 411–426. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2885.2006.00280.x>
- Helo, Tuomo & Jalonen, Harri (2018). Tunnistaako kone tunteesi? Sävyanalyysi sosiaalisen median sisältöjen tulkinnaissa. Teoksessa: Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (toim.) *Twitter viestintänä*. Tampere: Vastapaino, 276–295
- Häyhtiö, Tapio & Rinne, Jarmo (2007). Tietokonevälitteiset julkisuudet politiikan paikoina. *Futura*, 04/2007, 25–38.
- Iosifidis, Petros (2011). The public sphere, social networks and public service media. *Information, communication & society*, 14(5), 619–637. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2010.514356>
- Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (2018). Twitter viestintänä ja sosiaalisen median ilmiönä. Teoksessa: Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (toim.) *Twitter viestintänä*. Tampere: Vastapaino, 9–30.
- Isotalus, Pekka & Paatelainen, Laura (2018). Live-tviittaaminen vaalikeskusteluissa – Miten puolueiden puheenjohtajia arvioidaan. Teoksessa: Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (toim.) *Twitter viestintänä*. Tampere: Vastapaino, 90–110.
- Jüngherr, Andreas (2015). *Analyzing Political Communication with Digital Trace Data. The Role of Twitter in Social Science Research*. Heidelberg: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-20319-5>
- Jüngherr, Andreas (2016). Twitter use in election campaigns: A systematic literature review. *Journal of Information Technology & Politics* 13(1), 72–9. <https://doi.org/10.1080/19331681.2015.1132401>
- Jüngherr, Andreas; Schoen, Harald & Jürgens, Pascal (2016). The mediation of politics through Twitter: An analysis of messages posted during the campaign for the German federal election 2013. *Journal of Computer-Mediated Communication* 21(1), 50–68. <https://doi.org/10.1111/jcc4.12143>
- Jürgens, Pascal & Jüngherr, Andreas (2015). The use of Twitter during the 2009 German national election. *German Politics* 24(4), 469–490. <https://doi.org/10.1080/09644008.2015.1116522>

- Kaasik-Krogerus, Sigrid (2018). Kansallisvaltion tviitattu tarina – Presidentti T.H. Ilveksen tviitit e-Viron rakentajana. Teoksessa: Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (toim.) *Twitter viestintänä*. Tampere: Vastapaino, 134–151.
- Kangas, Jyrki. (1989). *Jürgen Habermasin kommunikatiivisen toiminnan teoria*. Helsinki: Tutkijaliitto
- Kantola, Anu & Lounasmeri, Lotta (2014). Viestinnän ammattilaiset promotioyhteiskunnassa: aktivisteja ja ajatusjohtajia. *Media @ viestintä* 37(3), 3–21. <https://doi.org/10.23983/mv.63041>
- Kekkonen, Arto (2018). #Koulutuslupaus – koulutuspoliittinen kampanjointi ja keskustelu aihetunnisteilla. Teoksessa: Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (toim.) *Twitter viestintänä*. Tampere: Vastapaino, 111–133.
- Koiranen, Ilkka; Saarinen, Arttu & Koivula, Aki (2016). Vihreiden jäsenet ja kannattajat. Tarkastelussa yhteiskunnallinen asema ja suhde muihin puolueisiin. *Yhteiskuntapolitiikka*, 81(6) 701–710.
- Koskela, Merja & Sihvonen, Tanja (2018). #Hashtagin funktiot Twitterissä. Teoksessa: Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (toim.) *Twitter viestintänä*. Tampere: Vastapaino, 31–50.
- Kruse, Lisa; Norris, Dawn & Flinchum, Jonathan (2018). Social media as a public sphere? Politics on social media. *The Sociological Quarterly*, 59(1), 62–84. <https://doi.org/10.1080/00380253.2017.1383143>
- Larson, Anders (2013). Bringing it all back home. Social media practices by Swedish municipalities. *European Journal of Communication*, 28(6), 681–695. <https://doi.org/10.1177/0267323113502277>
- Larsson, Anders & Moe, Hallvard (2013). Twitter in politics and elections – Insights from Scandinavia. Teoksessa: Weller, Katrin; Bruns, Axel; Burgess, Jean; Mahrt, Merja & Puschmann, Cornelius (toim.) *Twitter and Society*. New York: Peter Lang, 319–330.
- Larsson, Anders & Skogerbø, Eli (2016). Out with the old, in with the new? Perceptions of social (and other) media by local and regional Norwegian politicians. *New Media @ Society* 4/2016, 1–18.
- Larsson, Anders & Ihlen, Øyvind (2015). Birds of a feather flock together? Party leaders on Twitter during the 2013 Norwegian elections. *European Journal of Communication* 30(6): 666–681. <https://doi.org/10.1177/0267323115595525>
- Larsson, Anders & Kalsnes, Bente (2014). “Of course we are on Facebook”: Use and non-use of social media among Swedish and Norwegian politicians. *European Journal of Communication* 29(6), 653–667. <https://doi.org/10.1177/0267323114531383>
- Loader, Brian & Mercea, Dan (2011). Networking democracy? *Information, Communication @ Society* 14(6), 757–769. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2011.592648>
- Marttila, Mari; Laaksonen, Salla-Maaria; Kekkonen, Arto; Tuokko, Mari & Nelimarkka, Matti (2016). Digitaalinen vaalitelta: Twitter politiikan areenana eduskuntavaaleissa 2015. Teoksessa: *Eduskuntavaalitutkimus 2015*. Oikeusministeriön selvityksiä ja ohjeita, 28, 117–137.
- Marttila, Mari (2018). #vainkansanedustajajutut – Kansanedustajien Twitter-käyttö ja sitä selittävät tekijät. Teoksessa: Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (toim.) *Twitter viestintänä*. Tampere: Vastapaino, 66–89.
- Matikainen, Janne & Villi, Mikko (2018). Uutismedia ja journalistit Twitterissä – joukkoviestintää vai vuorovaikutusta. Teoksessa: Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (toim.) *Twitter viestintänä*. Tampere: Vastapaino, 193–210.
- Mouffe, Chantal (2009). Keskusteleva demokratia vai kiistelevä moniarvoisuus. *Media @ viestintä* 32(3), 45–53. <https://doi.org/10.23983/mv.62985>
- Neuendorf, Kimberly (2017). *The Content Analysis Guidebook*. Los Angeles: Sage
- Nikkanen, Hanna (2012). *Verkko ja vapaus*. Helsinki: Into
- Nilsson, Bo & Carlsson, Eric (2013). Swedish politicians and new media: Democracy, identity and populism in a digital discourse. *New Media @ Society* 16(4): 655–671. <https://doi.org/10.1177/1461444813487964>
- Papacharissi, Zizi (2015). *Affective Publics. Sentiment, Technology, and Politics*. Oxford: University press
- Puro, Jukka-Pekka (2012). Avaus mediafenomenologiaan. Media Martin Heideggerin eksistentiaalifenomenologian näkökulmasta. *Media @ viestintä* 35(3-4), 40–55. <https://doi.org/10.23983/mv.62881>
- Ridell, Seija (2011). *Elämää Facebookin ihmemaassa. Sosiaalinen verkkosivusto käyttäjiensä kokemana*. Tampere: CMT
- Rask, Mikko; Raisio, Harri & Jäske, Maija (2017). *Deliberatiiviset kansalaisfoorumit – Kohti uusia avauksia Suomessa*. Helsinki: Sitra
- Rinne, Jarmo (2008). Poliittisen toiminnan yksilöistyminen ja henkilökohtaistuminen. *Politiikka* 50(1), 75–83.

- Rinne, Jarmo (2011). Vaalikampanja sosiaalisessa mediassa. *Politiikka* 53(1), 63–70
- Rubin, Herbert & Rubin, Irene (2012). *Qualitative Interviewing*. London: Sage
- Ruoho, Iiris & Kuusipalo, Jaana (2018). Läsnaolon valtaa: Poliitiikan ja median eliittiverkostot Twitterissä. Teoksessa: Isotalus, Pekka; Jussila, Jari & Matikainen, Janne (toim.) *Twitter viestintänä*. Tampere: Vastapaino, 51–65.
- Seppänen, Janne (2005). *Visuaalinen kulttuuri*. Tampere: Vastapaino
- Skalski, Paul; Neuendorf, Kimberly & Cajigas, Julie (2017). Content analysis in the interactive media age. Teoksessa Neuendorf, Kimberly (toim.) *The Content Analysis Guidebook*. Los Angeles: Sage, 201–242
- Sørensen, Mads (2016). Political conversations on Facebook – The participation of politicians and citizens. *Media, Culture & Society* 38(5), 664–685. <https://doi.org/10.1177/0163443715620924>
- Strandberg, Kim (2013). A social media revolution or just a case of history repeating itself? The use of social media in the 2011 Finnish parliamentary elections. *New Media & Society* 15(8), 1329–1347. <https://doi.org/10.1177/1461444812470612>
- Syväjärvi, Antti & Kaurahalmel, Olli-Pekka (2010). Sosiaalinen media osana kuntien avoimuutta, demokratiaa ja kehittyntä tiedon hallintaa. *Kunnallistieteellinen aikakauskirja* 38(4), 341–363.
- Turtiainen, Riikka & Östman, Sari (2013). Verkkotutkimuksen eettiset haasteet: Armi ja anoreksia. Teoksessa: Laaksonen, Salla-Maaria; Matikainen, Janne & Minttu, Tikka (toim.) *Otteita verkosta*. Tampere: Vastapaino, 49–67.
- Vainikka, Eliisa & Huhtamäki, Jukka (2015). Tviittien politiikkaa – poliittisen viestinnän sisäpiirit Twitterissä. *Media & viestintä* 38(3), 165–183.